ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՋԳԱՑԻՆ ՆԻ-ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՁ — 20 ՓԱՐԱՁ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ ՓԱՉԵՏԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

"بوزانتيون"
امتيجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه دائره خانيسى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نمره لرده
دائره سنده در

ԴԱՐԵԿԱՆ 986 — Թ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1900 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 8 —20 — 19 ՌԱՄԱԶԱՆ 1317 — 8 ՀԵԱՆՈՒԱՐ 1316 — ԴԱՐԵԿԱՆ 986

ՀՐԱՒԷՐ ԳԹՈՒԹԵԱՆ

ՄԵՐ ԿԱՐՕՏԱՒԱՆՆԵՐԸ. — Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՕՐԱՑՈՑԸ.

Գթութեան օրերու մէջ ենք. Աստուածային կրօնն ու կրօնքը և մեր չուբլն ամէն բան գթութիւն կ'պատուիրեն մեզ. տօնական օրերն ալ մեծ ազդեցութիւն ունին մարդուս հոգւոյն, մտքին և սրտին վրայ. տարեգլուխը, Մեռելոց և դեռ ինչ՞ր կուգան ու կ'անցնին բան մը թողլով մարդկային սրտին վրայ և պահ մը զբաղեցնելով միտքն իր անցեալով. այն հայկակ տաճարները, զորս կ'տեսանենք և այն Հաստատութիւններն ու տուները որք կանգուն են, ամենքն ալ գթութեան, սիրոյ, եղբայրութեան գործեր են.

Աբելը կ'ծագի, անմբռնելը կ'ոռոգեն զերկիր, ծառերն ու ծաղիկները կ'ծլին. գաշտերը կ'արգաւանդին և ասոնց ամենքը գթութեան գործերն են. Բնութիւնը լի է գթութեան գործերով. Քրիստոնէութեան հիմը, էն սրբազան պատուէրը, գթութիւնն է. մարդս ալ գթութեան հրաւակարան է. և մեր աճումը գթութեան և իրարու օգնութեան կ'պարտինք. մեծ ու պզտիկ, հարուստ թէ աղքատ, վաճառական ու երկրագործ, ռամիկ թէ գիտուն, ամենքս ալ իրարմով ենք կանգուն. զիրար սիրել, իրարու օգնել եւ գթալ, այս է որ կ'ապահովէ մեր գոյութիւնը. սակայն գթութիւնն ալ իր մէջ բաժանումներ ունի. բուն եւ ճշմարիտ գթութիւնը դէպ ի թերչուածը՝ կարօտեալներուն մեր ունեցած սէրն է աղքատին ազի արցունքը սրբել, հառաչանքին ունկդրել, գթութեան էն մեծ գործը, սրտին ալ մեծագոյն հաճոյքն է.

Դժբախտաբար գրամական տագնապը, աշխարհի բնական եղելքը բարդած, բազմապատկած է. այսօր մեր գիտցած կարօտեալներուն թիւն եւ մեր կարօտ եղբայրներուն ցանկն, և եթէ մխեհնդն չափով ալ չգործադրակից մեր գումը, փճացած են այլ ևս անոնք. կենդանւոյն կ'իյնանն գերեզման. կարօտելոց հեծեծանքով հայցուած այս գթութիւնը, քրիստոնէական սրբազան կրօնիս նուիրագործուած այդ սէրը, մեր սրտին մէջ խոր արմատ մը ձգելու է. մեր ձոխ, նոյն իսկ միջակ ու պարզ սեղանին վրայ թող գթութիւնն ալ իր բաժինն ունենայ. առանց այդ գթութեան և սիրոյ չպիտի ունենանք սրտի բաղձացուած հանգիստն և ոչ իսկ մեր կեցուածները պիտի կրնան տալ մեզ պահպանուած քաղցրութիւնը. ով որ իր քսակէն, բաժակ մը ցուրտ չուբլն բաժին կ'հանէ աղքատին և չքնաւորին, միշտ պիտի ըլլայ իր բաժակն և քըսակը լի. այս է մեր պարտքն եւ այս պէտք է ըլլայ մեր համոզումը;

*** Ազգ. հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն այս տարի գեղեցիկ և աթաթիչ նորութիւն մը խորհեր էր իր Օրացոյցները ծախելու համար. կամ աւելի ճիշտ է ըսել, զգացնելու թէ՝ ամեն Հայ անհատ պարտաւոր է գէթ չնչին լումայով մը նպաստելու այդ գթութեան յարկին;

Այս մտօք պատրիարքական կոնդակ մը ղրկուած էր ամէն կողմ, եւ կեղեցաց մէջ կարդացուելու համար. կոնդակն այնքան լաւ և յուզիչ գրուած էր, յորում կարծես գթութիւնը մարմին կ'առնէր; Բայց գըժբախտաբար կարեւոր կէտ մը կար, որ երբեք ուշադրութեան առնուած չէր Հոգաբարձութեան կողմէն և եթէ Այտընի եղած ոնօրինութեան պէս եղաւ ամէն կողմ ալ, ասիկայ մեծագոյն վնաս պիտի ըլլար Օրացոյցներու վաճառման. կոնդակ կայ, բայց օրացոյց. օրացոյցի երեսը պիտնդն ո՞վ է. կ'ելեւէջ թէ՝ Հոգաբարձութիւնը կարծեր է որ, գաւառներն ու գիւղերն ալ Պոլսոյ պէս են, ուր դիւրութիւն կայ օրացոյց գտնելու և գնելու, բայց գաւառներն այսպէս չեն. ամէն մարդ դրամը ձեռքը օրացոյց պիտի գնէ, բայց օրացոյց չկայ ակզբեղ և եթէ մեք, որ կգրենք, իզմիրի, այնքան մօտ ըլլալով, պատահած օրացոյց չենք կրնար գտնել գնելու. բաղդատեցէք աւելի ներսերը;

Շատ լաւ և նպատակայարմար գործ մը ըրած պիտի ըլլար Հոգաբարձութիւնը, կարծենք, եթէ մարդահամարի հաշուով և համեմատութեամբ օրացոյցներ ղրկեր ամէն առաջնորդներուն ուղղակի և անոնցմէ գանձէր. յայնժամ առաջնորդները պիտի պատասխանէին կոնդակին հետ օրացոյց ալ ղրկել իրենց թեմերն և այդու սպառել կարծուածէն շատ աւելի օրացոյց;

Այսպէս. ՍԱՀԱԿ ՊՃՆՁ. ՊԱՐԹԵՒ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԶԵՂՇՈՒՄՆԵՐ ՄԵՌՈՅ ՄԷՋ Ջ ԵՒ ԱՄՈՒՆԱԼՈՒԹՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Մուշի նորընտիր Առաջն. Տէզապահ Տ. Բարգէն Ծ. Վրդ.՝ իր գալէն իվեր, ոչ միայն զբաղած, հապա պաշարուած է կրօնական տարեբորինակ զեղծումներու խնդիրներով, ու անոնց անլոյծ կնճռութիւններով. Այո, կնճռութիւններ, որք կարգադրուելու երես չունին;

Այս կրօնական զեղծումներուն առաւար մեծամասնութիւնն ամուսնական են, այսինքն ամուսնական վաճառի ու նահապետական պահին կապերը քայքայող, ուխտը դրժող ծանր խնդիրներ, ու ցաւալին այն է որ երթալով կ'աւելնան անոնք ու կ'բազմապատկեն հոգեւոր իշխանութեան զբաղումները. Ասով՝ չէ թէ անոնց ցանկը պիտի հազորդեմ ընթերցողներուն, քանի որ չատ, ու կարծուածէն չատ ու այլազան են, մինչ պիտի ներկայեմ հիմ ամուսնական զեղծուժի երկու կնճռռներ, մանաւանդ բաւէս ժամուցանելու համար զանոնք կեդր. Պատկ. կրօնական Ժողովի ուշադրութեան, գիտնալու համար թէ ինչ տեսակ լուծում կրնայ տրուիլ, զանոնք կարգագրելու եկեղեցական սահմանեալ կանոններով, այնպէս իմն, որ ամուսնալուծում տեղի չունենայ;

Մշոյ Ռապեղացի Գրօ անունով գեղացի մը, որ արդէն ամուսնացած, ունի իր օրինաւոր կինն ու զաւակները, երկու—երեք տարիէ իվեր երկրորդ կնութեան առած է նոյն գեղացի Ծակոբի [այն ատեն պանդխտութեան մէջ] կինը, որմէն զաւակ մ'ալ ունեցած է: Ներկայիս կնոջ երիկը Ծակոբ՝ պանդխտութենէն գալէ յետոյ՝ կնոջ անհաւատարմութենէն գըրգռուած՝ ինքն ալ ուրիշ կին մը կ'առնու, միջոց մը կ'պահէ. բայց ի՞նչպէս կ'ըլլայ չենք գիտեր, այդ կինն անոր ազգականները կ'խլեն ձեռքէն. բայց Ծակոբ վազ չկենար, երրորդ կին մ'ալ կ'առնու. միջոց մը ապօրէն յարաբերութիւն ի գործ դնելէ ետքը, զայն ալ լքանելով կ'թողու, կ'պանդխտի;

Բ. Բրդագործի Սահակը՝ որ ունի իր օրինաւոր կինն և երկու զաւակները, զանոնք վռնտելով Ցօրօնցի Մելքոնի կնոջ հետ ապօրէն միութիւն ձեւացուցեր, և առեր նուներ է: Մելքոն ողջ, ու Ցօրօնքը կ'ապրայ, հիմա ալ Առաջնորդարանէն դիմելով ամուսնալուծում կ'պահանջէ, քանի որ իր կինը բացարձակապէս կ'պոռնկի;

Հիմա տեսէք թէ զոհերը որքան են;

Առաջին պարագային՝ Գրօյի կինը, պանդուխտ Ծակոբի օրինաւոր և երկու ապօրէն կիներուն, ու Ծակոբն ալ, ընդ ամէն հինգ հոգի. երկրորդ պարագային՝ Սահակի կինն ու զաւակները, ու Ցօրօնցի Մելքոնը: Ասոնք ամենքն ալ, բնականաբար տնօրէնութիւն կ'խնդրեն Առաջնորդարանէն. ի՞նչ կրնայ ընել Առաջնորդարանը;

Սահակն և իր արդի ապօրէն կինը, կամ աւելի լաւ հոմանուհին, իրենց ամուսնական Ս. ուխտը դրժելով՝ հրապարակային անբարոյականութեան մէջ կ'գտնուին, միւս կողմէ Սահակի հարազատ կինը, ու Մելքոնն ալ՝ իրենց ուխտադրուժ ամուսիններու դէմ կը բողոքեն, և կ'խնդրեն նկեղեցիէն որ թոյլ տայ իրենց ալ ամուսնանալ և ապրուստնին ճարել;

Բայց եկեղեցին միշտ իր Ոչ կարելիքը առաջ կ'նետէ, ու յուսահատ դիմողներն յուսահատ ետ կ'դարձնէ, ու մինչև ե՞րբ:— Մէկ երկու անգամ ալ, և ահա կ'լսուի որ անոնք ալ ստիպեալ գացեր, իրենց գլխուն ճարը գտեր են, մէկ մէկ ապօրէն միութիւն ալ իրենք հաստատելով, բան մը՝ որ երկու տարի առաջ ալ գրեցի —Լէյլա Ֆինֆինգու — խնդիրն յարուցանելով;

Այսպէս՝ Ցօրօնցի Մելքոնը, իր անհաւատարիմ կնոջ հրապարակային անբարոյականութենէն գրգռուած, գալցած՝ Առաջնորդարանէն քանի հեղ ամուսնութեան հրաման կ'խնդրէը, ու՝ ինչպես սովորական է, չէը գաներ, չէր առանար, ա'լ յոյսը կըտրելով եկեղեցիէն՝ գացեր իրենց գեղացի Գրգէի աղջիկ Սալվուն համոզելով ապօրէն միութիւն հաստատեր և առեր նուներ է:

Այո՛, եկեղեցին չի տար հրաման, այո՛ կ'մերժէ կրկնամուսնութիւնը, ապօրէն ամուսնութիւնները. բայց ա՛հա կ'տեսնենք թէ ժողովուրդն ալ ինչ կ'ընէ, ինչպես կ'վազէ ու կ'հասնի իր առաջադրութիւններուն; երբ որ այս թէ այն եղանակով զեղծումները կը չարաշահուին ու բազմապատկուին, և օրէ ցօր իրենց հետեւողները կ'ունենան, գայթակղութիւնները կ'ստանան ռամիկ մտքերու վրայ դրոշմելով ի բնոյ յոռի ազդեցութիւնները, կ'ուզենք իմանալ թէ՝ եկեղեցիի Ոչ կարելիքը այլ ևս ի՞նչ բանի կ'ծառայէ;

Չկասկածուի թէ՝ այս տողերը գրելով՝ իրաւ, անիրաւ ամուսնալուծման կուսակից մ'եմ, կամ ապահոզների խնդիրը քերքերելու պատրուակ կ'փնտռեմ: Երբէք նպատակս պատրուակ փնտռել չէ, ոչ ալ կ'ուզենք որ մեր ժողովրդի ամուսնութեան նահապետական կապերը, որք տեսակ մը նուիրականութիւն ունին մեր ընտանեկան յարկերուն մէջ, ժողովրդի սրտին ու հոգւոյն մէջ, քակուին, բաժնուին, լուծուին, ծամով, խաչով, Աւետարանով, դրախտէն եկած Թոնիրով Հայ երիասարդին ու կուսին կանանչ կարմիր անթառամ պսակները թառամին ու փշրուին. նուիրուած սիրտ մը կամայ, ակամայ բաժնուի իր նախկին սիրելիէն, և երթայ տրորուի երկրորդի մը ոտքերու ներքև. ո՛չ չենք ուզեր զայս. բայց միևնոյն ժամանակ չենք ուզեր ալ որ այսպէս եկեղեցին իր ձեռքերն իրեն քաշելով —ոչ կարելիք— ըսելով մէկզի քաշուի, համարելով զինքը վերծ պատասխանատուութենէ, ու ժողովուրդն՝ ամէն մէկն իր ուզածն երթայ ի գործ դնէ, խառնակէ ու ազմէ անմէղ ժողովրդեան ալ սրտերը;

Երբ անգամ մը ռամիկ ժողովուրդն ինքն իր գլխուն գուբս ցատկէ եկեղեցւոյ գծած չափէդեն, կրնանք ամենքս ալ երեւակայել թէ ինչ անլուր գայթակղութիւններ ու ընտանեկան դժբախտութիւններ կրնան առաջ գալ: Ա՛լ մի՛ կարծէք որ զեղծումները նախնական վիճակի մը մէջ են կամ ապօրէն ամուսնութիւնները սակաւաթիւ են, եթէ հրատարակուէր վիճակագրութիւնն ամուսնական զեղծումներուն, որ երեւակայուածէն աւելի ճարակ գտած, ընդհանրացած ու սովորական դարձած են, ոչ միայն գարմանք պիտի պատճառէր, այլ թերեւս քիչ մ'ալ խորհել տար կեդր. Պատկ. կրօնական Ժողովոյ Պատասխանատու Հայրերուն;

Երբ մեք Հայ. եկեղեցիի ժողովուրդն ենք, ու եկեղեցին սկզբամբ կ'մերժէ ապահարզանը. պէտք է ուրեմն, որ եկեղեցին պահպանէ ազդուաբար իր հեղինակութիւնը, որպէս զի եկեղեցական կանոններու հակառակ ամուսնական զեղծումներ չըլլան;

Սակայն, միւս կողմէ, երբոր ուզողը կ'խզէ, կ'քակէ ամուսնական կապերը. անթաղդացնելով եկեղեցւոյ չատ մը զաւակներ, չատ մը ընտանիքներ, եկեղեցիի հեղինակութիւնը տեղի կուտայ, կ'նսիժանայ, հոգեւոր այն կուռ ազդեցութիւնը գրեթէ կ'խափանի, ու ժողովուրդն ինքնին կ'բանայ իր դէմ կրօնապէս փակուած դռներն ու խուռնեռամ դուրս կ'խուժէ. խնդրեմ ընէք. ո՛վ է պատասխանատուն, խնդրեմ նկատեցէք, ո՛ւր կը մնայ եկեղեցիի դաւանր հեղինակութիւնը, և այն ատեն ինչ պէտք է ընել, լուիկ հանդիսատե՞ս ըլլալ թէ իսկապէս դարման խորհիլ;

Մ—ղ. ԴՆՂԱՄ

ԴԱՐՁԵՐՆ ՈՒ ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ

ՎԻԵՆՆԱ, 15 Յունուար 1900

Աւստրիական լրագրաց դրոշմն որն երկար տարեներ ի վեր խնդրոյ առարկայ դարձած էր, վերջապէս ներկայ տարւոյ սկիզբէն ջնջուեցաւ, ինչպէս որ Բիւզանդիոն արդէն ժամանակին գրեց: Հրեաներն՝ որ չատ բաներու մէջ յաղղելու ձիրքն ունին, և իրենց խօսքն յառաջ կ'քալեցնեն, այս գրոշմի չնչումն ալ իրենց չնորհիւ կատարուեցաւ, քանի որ հրեական թերթերն եղան ամենամեծ ազդու բողոքողներն լրագրադրոշմի դէմ. այս առթիւ, ոչ թէ միայն լրագրաց դրոշմը վերցաւ, այլ և օտար տեղերէ եկող թերթերն ալ այսուհետեւ դրոշմէ ազատ են. ասկից առաջ ամէն մէկ լրագրի (բացի Աւստրիա հրատարակուածներէն) որ Վիեննա կ'մտնէր, 2 քրայցարի (8 փարա) դրոշմ մը կ'փակցուէր վրան, որ պարտ էր վճարուիլ նոյնը ստացողէն, ինքնին հասկնալի է թէ, լրագիր կարդացող ազգատ դասակարգին համար ծանր բեռ մ'էր այդ ուղեկան փարաներու վճարումը;

*** Կառավարութիւնը մէկ կողմանէ լրագրական դրոշմը ջնջելով, միւս կողմանէ նամակներու ձեւական գըրոչմի արժէքն աւելցուց. այնպէս որ այսօր 2½ քրայցար կ'արժէ տեղական քարթ մը որ առաջ 2 քրայցար կ'արժէր: Ցիչատակելի պարագայ մ'ալ ասէ թէ կառավարութիւնն օր ըստ օրէ բոլորովին վերցնելու վրայ է հրապարակէն փիօրին և քրայցար դրամներու չրջաբերութիւնը, և անոնց տեղ կ'աշխրգեն Ռրօն և Հէլլէր. արդէն դժամատուներու, նամականատուներու ևս ուրիշ պաշտօնական տեղերու մէջ Ռրօնով և Հէլլէրով հաշիւները կ'բռնուին;

*** Այս ձմեռ ցուրտը աքսորիկ է վիեննայի մէջ. կ'ըսուի թէ 15—20 տարիէ ի վեր, հոս այսպէս ձմեռ չէ ըրած եղեր. գրեթէ ամիսէ մը ի վեր, տեղացոց աչքն այլ ևս սովրած է միչտ ճերմակ ձիւնը տեսնել. երբեմն չերմաչափը 10—15° ցոյց կուտայ: Վիեննայի մէջ ձմեռն ունի իր մասնաւոր հրապարակները. սառոյցի խաղերու վայրերը (Eislaufplatz) գրաւած են ահագին բազմութիւն մը երկու սեռէ և ամէն հասակէ: Պոլսոյ մէջ, ձմեռուան ամենասաստիկ օրերուն փողոցները նուազ երթեւեկութիւն կ'ընան, ծըննդեանդերէն չատեր իրենց որդիները տունը կ'պահեն, իսկ հոս՝ ընդհակառակն, այնպիսի յուզմունք ամէն օր գըտնելու կ'նկնէ, մասաղ տղաքներ և աղջիկներ, ծունկերնին և կուրծքերնին բաց, ձիւներու մէջ կ'խաղան. կը տեսնէք փողոցներու մէջ հագարաւոր գործաւորներ և գործաւորուհիներ, որք արհամարհելով ցուրտը, թեթեւ կերպով մը հագուած, մեծ եռանդով ձիւները կ'աւեն. հազուագիւտ չէ նաև պատահիլ փողոցներու կամ պարտէզներու մէջ 3—4 ամսուան երախտեր. րու, մօր մը գիրկը կամ փաքրիկ բաց կառքի մը մէջ;

*** Մօտերս Լայպցիկի մէջ լոյս տեսած է գերմաներէն գիրք մը Der Armenische Volksglaube անուն, հեղինակութիւն Պր. Մ. Աբեղեանի. կը խօսի Հայ ազգին հին ատենուան նախապաշարմունքներուն և հաւատալիքներուն վրայ;

*** Անցեալ չաբթու մէջ, Բրաթէր պարտէզին կենդանաբանական բաժնին մէջ ցաւալի դէպք մը տեղի ունեցաւ. կենդանեաց պահապան մը, որ առիւծներու վանդակ մը կը մաքրէր, անխոհեմութեան պատճառաւ, զոհ գնաց առիւծի մը հիրանութեան;

Ն. Մ. ՀԻՒԼԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՏԱՌՈՂՋ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐԸ

ԵՒՆՍԻԱ, 20 Դեկտ. 99

Տէզոյս Ազգ. պանդոկին Գիրմանեանու կողմէ իրրեւ Որբանոց վարձուած ըլլալու գործին պարագաները պարզող յօդուածս հրատարակելու առաթիւ՝ Բիւզանդիոնի 953 թուով կ'հետաքրքրուէիք իմանալ թէ նոյն պանդոկին մէջ գտնուող խաղախորդարանէն անթաշան գարշահոտութիւնն ի՞նչպես կ'վանեն որբերու կամ վաճառականներու բնակութեան յատկացած այնքան կարեւոր տեղէ մը, — քանի որ նոյն գործանոցին պահպանումն որոշուած է այս անգամի վարձակալութեան պայմանագրին մէջ ալ;

Ահա մեր ներկայել կրցած հակիրճ բացատրութիւնն, — առանց կանխաւ «վերչխաւորելու» որ պիտի կրնայ գոհ ընել զձեզ;

Ա. Խաղախորդարանն եզերակ գիրքը մ'ունի պանդոկին մէջ, որուն մեծ ընդարձակութեան վրայ՝ հեռուները կեցած բնակելի յարկերը խաղախորդարանի հոտէն այնչափ ազդուելու վիճակի մէջ չեն;

Բ. Ինչպես նոյն յօդուածիս մէջ ալ չեչտած էի, այդ խաղախորդարանին արտադրութիւնը քանակի կողմէ բան մը չեն, բայց անոր գոյութիւնը միչտ կարեւոր հակակռիւ մը տեղը բռնած է գիներու հրապարակին վրայ՝ —ի նպաստ գնորդ հայ հօչակարերութ. նը եւ իրօք, այդ գործանոցը տարին 1—2 ամիս հազիւ կ'բանի;

Գ. Ապացոյց՝ թէ այդ գործանոցը չատ գարշահոտութիւն բուրող մեծ գործարաններէն չէ, Զօրանոցի մը պանդոկին յարակից գտնուիլն է: Զինուորական վարչութիւնը աւելի բծախնդիր են բնականաբար առողջապահական խնդիրներու, ու նոյն իսկ քիչ մը հեռուէն առարկութիւն պիտի ընէին դրացի խաղախորդարանին գոյութեան դէմ, եթէ իրօք ինչ-որ պայմաններու տակ գտնուէր այն; Եւ

Դ. Չէ՞ մի որ թերթերու բժշկական քրոնիկագիրներն երբեմն երբեմն մեզ կ'իմացնեն թէ խաղախորդարանի բոյրը նոյն իսկ ունի իր... օգուտներն ալ, թէ այդ հոտերու ազդեցութեան տակ գտնուողները թոքի արժէքն աւելցուց. այնպէս որ այսօր 2½ քրայցար կ'արժէ տեղական քարթ մը որ առաջ 2 քրայցար կ'արժէր: Ցիչատակելի պարագայ մ'ալ ասէ թէ կառավարութիւնն օր ըստ օրէ բոլորովին վերցնելու վրայ է հրապարակէն փիօրին և քրայցար դրամներու չրջաբերութիւնը, և անոնց տեղ կ'աշխրգեն Ռրօն և Հէլլէր. արդէն դժամատուներու, նամականատուներու ևս ուրիշ պաշտօնական տեղերու մէջ Ռրօնով և Հէլլէրով հաշիւները կ'բռնուին;

*** Այս ձմեռ ցուրտը աքսորիկ է վիեննայի մէջ. կ'ըսուի թէ 15—20 տարիէ ի վեր, հոս այսպէս ձմեռ չէ ըրած եղեր. գրեթէ ամիսէ մը ի վեր, տեղացոց աչքն այլ ևս սովրած է միչտ ճերմակ ձիւնը տեսնել. երբեմն չերմաչափը 10—15° ցոյց կուտայ: Վիեննայի մէջ ձմեռն ունի իր մասնաւոր հրապարակները. սառոյցի խաղերու վայրերը (Eislaufplatz) գրաւած են ահագին բազմութիւն մը երկու սեռէ և ամէն հասակէ: Պոլսոյ մէջ, ձմեռուան ամենասաստիկ օրերուն փողոցները նուազ երթեւեկութիւն կ'ընան, ծըննդեանդերէն չատեր իրենց որդիները տունը կ'պահեն, իսկ հոս՝ ընդհակառակն, այնպիսի յուզմունք ամէն օր գըտնելու կ'նկնէ, մասաղ տղաքներ և աղջիկներ, ծունկերնին և կուրծքերնին բաց, ձիւներու մէջ կ'խաղան. կը տեսնէք փողոցներու մէջ հազարաւոր գործաւորներ և գործաւորուհիներ, որք արհամարհելով ցուրտը, թեթեւ կերպով մը հագուած, մեծ եռանդով ձիւները կ'աւեն. հազուագիւտ չէ նաև պատահիլ փողոցներու կամ պարտէզներու մէջ 3—4 ամսուան երախտեր. րու, մօր մը գիրկը կամ փաքրիկ բաց կառքի մը մէջ;

*** Մօտերս Լայպցիկի մէջ լոյս տեսած է գերմաներէն գիրք մը Der Armenische Volksglaube անուն, հեղինակութիւն Պր. Մ. Աբեղեանի. կը խօսի Հայ ազգին հին ատենուան նախապաշարմունքներուն և հաւատալիքներուն վրայ;

*** Անցեալ չաբթու մէջ, Բրաթէր պարտէզին կենդանաբանական բաժնին մէջ ցաւալի դէպք մը տեղի ունեցաւ. կենդանեաց պահապան մը, որ առիւծներու վանդակ մը կը մաքրէր, անխոհեմութեան պատճառաւ, զոհ գնաց առիւծի մը հիրանութեան;

Ն. Մ. ՀԻՒԼԻՆՃԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶՈՒԳՈՒՐ ՏԵՐԵ

ՄԱԼԱԹԻԱ, 16 Դեկտ.

Զորս տարիներէ հետէ Մալաթիոյ այս Թաղ ողբալի կացութեան մէջ է, կ'պատկան Ս. Յարութեան եկեղեցւոյն, իր մէջ կան 300 տուն բնակիչ, որք գրեթէ բոլորն ալ աղքատ, իրենց խրճիթներուն մէջ մնացած են, ալրուստ, հազուստ եւ վառելանիւթէ զուրկ; ի՞նչ կրնանք ըսել այրիներուն, որոնց մանչերուն և աղջիկներուն նկատմամբ որք աղքատութեան բերմամբ 300է աւելի են՝ մանրալու աստիճանին հասած; Տէզոյս Ս. Լուսաւորչի վանուց որբանոցին մէջ այս Թաղէ առնուած են միայն 14 որբ մանչեր, իսկ միւսներն իրենց մայրիկնուն քով կ'ապատեն պատառ մը հացի և կաղամն մը կտաւի. իսկ թէ Պատրիարքարանի նպաստից Ծանձնաժողովը, անգամ մ'եւս այս Թաղին վրայ իր ուշադրութիւնը դարձնէր, եւ համեստ գումարով մը օգնութեան հասներ, որ գոնէ այս ձմեռուան ցուրտէն և սրմտեաց թանկութենէն պատառ մը հաց, եւ դոյզն ինչ վառելանիւթ գտնէին; Թաղին եկեղեցին դեռ կ'սպասէ տխուր վիճակի մէջ, նորընծայ Տ. Սերովբէ քահանան այս տարի Պատրիարքարան դիմելով, յայտնեցաւ մանչ տղայոց համար գպրոց մը չինելու նոյն եկեղեցւոյ բակին մէջ; Սոյն Թաղի ժողովրդեան կրօնական ջերմեռանդութիւնն եւ գպրոցասէր ջանքերը գովեստից արժանի են;

Գալով Ս. Յարութեան Թաղի նորաչէն գպրոցի ծախքին, գպրոցին ծախքը կ'հոգայ Թաղին մէջէն ընտրուած Հոգաբարձութիւնը՝ նախագահութեամբ յիշեալ Տ. Սերովբէ Ջօր, մաս մը կը դնէ ոչ թէ մանչիկին պէս իր ոչխարի մորթը միայն, այլ բովանդակ իր ունեցածը, չարժուն թէ անշարժ; Փոխառուն չի վարաներ զանոնք ծախու հանելու, Հետզհետէ ամենքը կ'ևրթան, անասուններ, արտերը և նոյն իսկ հիւղակը. խեղճ գիւղացիին ուրիշ բան չի մնար բայց եթէ իր անկողինը, գործիքներն և իր այծը, մ'ուն դպրոցը թէ չենքին կանոնաւորութեամբ եւ թէ ներքին բարեկարգութեամբ; ծաւալի կէտ մը կայ, այն է որ այս Թաղի աղջիկունք դեռ դպրոցէ և ուսումէ զուրկ մնացած են, ոչ դպրոց կայ, եւ ոչ վարժուհի. մեծ յոյս ունինք որ Ազգ. Պատրիարքարանն այս աղօրժելի աղջիկներուն համար ալ դպրոցի մը չինութեան ծախքը կ'չնորհէ;

ԱՀԱՐՕՆ ՁԱՂԼՃԵԱՆ

***

ԲՈՒՐՍԱՅԻ ԱՆԿՈՒՄԸ ԳԱՒԱՌԻ ՄԷՋ

Անուանաբերդէ մեզ գրուած նամակէ մը կ'քաղնենք.—«Շատ մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կան հաղորդելու տեղւոյս ժողովրդեան վարքը ու բարքի, տեհմային սովորութեանց, առանին կեանքի, ընտանեկան իրաւաբանական դրութեանց, ժողովրդական և սիրային երգերու հնութիւններու մասին, առանք առ այժմ թողուցինք ուրիշ անգամուան, տեղի տալով աւելի ցաւալի իրողութեան մը յայտնելուն; Աբեղեցոցէն, ակա՛ տեղւոյս նկատմամբ այս ընդհանուր սովորութիւնն, որ կ'տիրէ ժողովրդիս ամէն խաւերուն մէջ; կ'տեսնես՝ Բերդէն դուրս, սատ անդ խումբեր հաւաքուած՝ կ'երգըպագեն Բաքոսին, մի ուրիշ տեղ, նմանապես; աչքիդ կ'զարնեն կարգ մը երիտասարդներու Բաքոսի ծուղակէն բռնուած՝ հայհոյանքները, կռուփային հարուածները, և մի զարմանաք եթէ ըսեմ, որ այս տեսակ խումբերու մէջ կ'գտնուին հայ առաջնորդ, ուսուցիչ՝ իրրև պարագլուխներ; ցաւալին այս է որ սրբեցողութիւնը ո՛չ միայն կիւրակէ և տօն օրերը տեղի կունենայ, այլ և հասարակ օրերն ալ; Տէզոյս սոյն ցաւալի իրողութեան մասին գաղափար մը տալու համար, առաջ բերենք՝ անոր չրնթացս 6 օրուան ծախսած գրամին օրերին համար; Աւելն անհատ՝ օրական են քիչ կ'մակ 200 տրամ օրի, որուն արժէքը կ'ընէ 4 դահեկան, ուրեմն 5 օրուան մէջ կ'խմէ 24 դահեկանի օրի, սակայն ի բաց առեալ տօն ու կիրակի օրերուն մէջ պատահած յանչափս հրաւէրներ և խնճոյքներ, ուր օրի գործածութիւնը լիդրաներու ու օխաներու կ'հասնի, որի հետևանք կ'լինի անառակ խօսքեր միմեանց ուղղել, կռուփային հարուածներ, խմած, ու կերած՝ զզուելաբար բերնէն դուրս տալ. սակայն մանչք ինծուցին ընտանեկան յարկին տակ, տեսէ՛ք անոր խեղճ ընտանեկան դրութիւնը, տեսէ՛ք այս արբած ժուռնոյ գազանային բնաբացքն՝ իր կնոջ վերաբերմամբ, ծեծ հայհոյանք, անառակ խօսքեր, ահա անոր ամենօրեայ դրութիւնն, որուն ենթակայ է խեղճ արարածը; Այս է բերդիկին ամենօրեայ ընտանեկան տուրը. հանեցէք դուն դուռ, փողոցէ փողոց թափառող պառաւին հարցնել անոր դրութիւնը, մտեցէք և տեսէք նորա արտասուքը, լսեցէք անոր հեկեկանքն ու հեծկլտանքը, և անոր կիսատուր բառերէն դուք, ո՛հ, ո՛րքան բարքերու փճացումն ու ապականացումը պիտի եզրակացնէք; Ան ունի երեք զաւակ, և զաւակներէն և ոչ մին զանիկա պահել ուզելով, տունէն վռնտած են՝ առարկելով նիւթական սուղ դրութիւնէն, բայց սակայն, արիկա պատճա՞ռ է հարազատ մայր մը դուրս վռնտելու, այն ալ իսր ծերութեան ժամանակ. ի՞նչպես բաքոսին համար առատ ծախսեր ընելու կարողութիւն ունին, իսկ մայր մը պահելու—ոչ; վերջապէս մեր ընտանեկան նախկին նահապետական սովորութիւնները փոխուած են և այլ ևս անկեղծութիւն, սէր, մաքրութիւն, խաղաղութիւն չի տիրեր անդ.»

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԵԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ

[Շար. Գ.ի Բ.էն.]

Այսպէս, չարաթականով փոխառուներու ծուղակին մէջ անգամ մը բռնուելէ ետքը, եւեւէ հատու կանող պայմանաժամերուն դրամ հատցնելու համար սահպատած ըլլալով չարունակ նորանոր փոխառութիւններ կնքելու, ծակ մը բանալով ուրիշ մը գոցելու համար գիւղացին ի զուր կ'կռուի, գրաւականներ տալ կ'սկսի. գրաւի կը դնէ ոչ թէ մանչիկին պէս իր ոչխարի մորթը միայն, այլ բովանդակ իր ունեցածը, չարժուն թէ անշարժ; Փոխառուն չի վարաներ զանոնք ծախու հանելու; Հետզհետէ ամենքը կ'ևրթան, անասուններ, արտերը և նոյն իսկ հիւղակը. խեղճ գիւղացիին ուրիշ բան չի մնար բայց եթէ իր անկողինը, գործիքներն և իր այծը,

զորս օրէնքին մէջ բարերար յօդուածը կ'վերապահէ իրեն, հակառակ ամէնուն. և եթէ փոխատուն անշահաբեր մէկը չէ, կ'յաջողի նոյն իսկ զանոնք ալ ձեռքէն առնել։

Հետեւեալը, կ'ըսեն, անցք ունեցած է Ալզասի սահմաններուն վրայ, միջավայր մը ուր վաշխառութեան կեղն երկար ատեն կրծեց մշակ մարդը։ Պառաւ մը, որ վաշխառուէն չէր կրցած օձիքն ազատել, բոլոր ունեցածը ծախած էր և այծ մը միայն ունէր, օրէնքին պահանջած միակ այծը, զոր ճամբուն եզերքներն արածելու կ'տանէր։ Վաշխառուն անոր կը հանդիպի, կ'խօսի անոր, կ'ցաւի անոր վրայ, կ'ցաւի նոյն իսկ իր վրայ որ դժնդակ պարագայից բերմամբ կ'ստիպուի կարծրասիրտ գտնուիլ աղքատներուն հանդէպ։ Ասոր հետ մէկտեղ, ինք տառապող մարդուն համար անձնուէր է. խեղճ կնոջ համար բան մ'ընել կ'ուզէ, ճիշտ ալ յարմար ատենն է. պատուական էշ մ'ունի զոր կրնայ փոխանակել այծին հետ. էշը քիչ ատենէն կրկայ աւելի արժել. գործին կուգա՞յ։ Պառաւն երախտագիտութեամբ կ'ընդունի այս առաջարկը, անոր կուտայ իր այծն որ անգրաւելի էր և կ'առնէ կ'տանի էշը։ Ցաջորդ օրը վաշխառուն էշը գրաւել կուտայ։ — Այս և ասոր նման հարիւրաւոր դէպքեր, զորս մեր գիւղացիները շատ լաւ գիտեն, կ'ապացուցանեն թէ երկրագործին համար փոխ առնել կործանիլ կ'նշանակէ։ Այս առթիւ մարդ կ'յիշէ յիրաւի Նախագահ Տիւբէին հայրենի վարկի վերաբերութեամբ ըրած մէկ խօսքը. այնքան խորիմաստ և այնքան արդարացի. «վարկը կը բռնէ գիւղացին ինչպէս չուանը' կախուող մարդը։»

* * Եւ սակայն գիւղացին վարկի պէտք ունի, վարկի պէտք ունի ան որչափ ո՞րքի։ Վօժէլէ հեղինակին նշանաւոր «ագր պէտք է»ն, գիւղատնտեսութեան մէջ կ'թարգմանուի, «դրամ պէտք է։» Անշուշտ, այս պէտքն ամէն ատեն ալ գոյութիւն ունեցած է, միայն թէ ժամանակաւ, աւանդական մշակութեան և բազմաթիւ ընտանիքներու ատենները, երկիրն ամէն բանի կ'բաւէր, սերմին ալ, աղբին ալ, ինչպէս որ տղոց բազուկներն ալ մեքենայի տեղ կ'ծառայէին։ Այսօր ամէն բան փոխուած է։ Գիտութիւնը գիւղացիին կ'նուիրէ քիմիական պարարտացուցիչներ որք կարող են իր արտին բերքը կրկնապատկել, միայն թէ վճարել պէտք է։ Եւ ի՞րր, հունձքէն շա՜տ առաջ. ինն ամիս լուսածնատներու [phosphates] համար, որք աշունը պէտք է թափուին և հինգ վեց ամիս ալ բորակածնաւոր [azoté] պարարտացուցիչներու համար որոց ատենն ալ գարունն է։ Միւս կողմէն ճարտարարուեստք մինչեւ իրեն դուռը կ'բերեն մեքենաներ որք կ'խնայեն իրեն բազուկը, ժամանակն և սերմը. տափաններ, ցանող մեքենաներ, հնձող-կապողներ են. են. միայն թէ ասոնք ինքնին չեն գար։ Քանի իր հողերուն մշակութիւնն ըլլայ «ճարտարարուեստական» [industrielle], նոյնքան ագարակի մը տնտեսութիւնը կ'ըլլայ «ելեւմտագիտական» [financière]. շատ ծախսել, շատ շահելու համար, առաքանք մը որ երկրագործութեան մէջ ընթացիկ դարձած էր։ Արդարեւ երկիրն իրեն տրուած չափով եա կուտայ միայն. անիկա այլ եւս նախկին դրամագլուխը չէ որ կ'բաւէ երկրագործական ճարտարարուեստին, ո՛չ։ Հիմա ուրիշ մ'ալ պէտք է, հնչուն դրամագլուխը։ Արդ, ո՞ւր գտնել այս դրամը։

Եթէ մտածենք, Ֆրանսայի մէջ հինգ միլիոն շահագործելի գետիններ կան, կէս հեքթարէն սկսեալ մինչև տասն հեքթար մակերեւոյթով, և թէ այս արտերուն վրայ միլիոնաւոր գիւղացիներ կ'ապրին, որք հողի այս պատառիկին հետ չունին ուրիշ դրամագլուխ, բայց եթէ իրենց բազուկները. այն ատեն լաւ պիտի ըմբռնենք անհուն մեծութիւնն այն հարցին որ երկրագործական վարկ կ'կոչուի։ Անոր լուծուելուն կամ չլուծուելուն համեմատ է որ Ֆրանսայի հողն ալ արգասաբեր պիտի ըլլայ կամ ոչ. որովհետեւ գիւղացին թէև աշխատող, բայց առանց դրամագլխի, երբ չի գտներ մրգական գործին, հմայեակն որ կ'բեղմնաւորէ հողերն հինգած, ալ ի՞նչ կ'արժեն տրքրալոյծներու գիւտերը, հողագէտներու գուշակութիւններն և ժողովրդական ուսուցիչներու առաքելութիւնները։ Ու այն դրամը, ըսէ՛ք, ուրկէ՞ և ինչպէս գտնէ սովական մշակը. ո՞չ պապքէն առած մը կայ որ կ'ըսէ. «Հարուստին միայն փոխ կուտան։» [*] [Լեբիբա ...]

Թարգմ. Մ. ՍՈՒԼԹԱՆԵԱՆ

[*] — Շար. ն յաջորդ թուով։

ՀՈՎԱՆՈՑՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Է'ն անհրաժեշտ պէտքերէն մէկն է հովանոցը, մանաւանդ արդի անձրեւոտ եղանակին համար։

«Վ.ագեմ՞ հովանոցավաճառն Ղալաթիոյ» ՄԻՀՐԴԱՏ Վ. ՀԱՅԿԱԶՆ կը խնդրէ պէտք ունեցողներէն անգամ մը աչքէ անցունել իր հովանոցները և հինցած հովանոցները նորոգելու համար կերպասներ։ Գիները, բաղդատաբար աժան։ Ղալաթիոյ կամուրջին դէմ 9 թիւ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԴՈՒԿԵԼԱՅԻ ԱՆՑՔԸ

ՊՈՒԼԼԸՐ ԵՒ ՈՒՕՐՐԸՆ' ԴԷՊ Ի ԼԷՏԻՍՄԻԹ

Լ. ՌՈԲԸՐԴՍ ԴԷՊ Ի ՊԼԷՕՄՖՈՆԴԱՅՆ (ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ ՕՐԱՆԺԻ)

ԿՌԻՒԸ ՏԱՔՑԱԾ

Այս Գշ. օրուան Լոնտոնի թերթերը, զորս երէկուան թղթաբերով առինք, լուր բերին թէ յանդուգն Զօրավար Սըր Ջարլզ Ուօրրըն, խիզախ յառաջխաղացումով, անցած է Դուկէլան, և արդէն անոր հետեւած պէտք է ըլլայ ձախակերն Պուլլըր։

11,000 հոգիի զօրաբաժինով մը, Ուօրրըն քանի օրէ ի վեր խաղ կ'խաղար Պօէրներուն, մէյ մը հոս, մէյ մը հոն, կարծել տալով թէ ինք այն ինչ կէտէն պիտի անցնէր գետը։ Վերջապէս, անցեալ չորեքշաբթուան Դշ. էն Եշ. լուսնալու գիշերն արագ շարժումով մը Դուկէլայի վերի (դէպ Օրանժի) կողմը դիմեց, և առտուն կանուխ անցաւ գետը, որոյ վրայ ռումբերաներու քաջավարժ գունդ մը խիստ կարճ միջոցի մէջ լաստակամուրջ մը հաստատեց։ Միևնոյն ժամանակ զօրաբաժնին հրետանիներն աղէկ կէտի մը վրայ կ'հաստատուէին' չիբ չիտակ Պօէրներուն կողմն ուղղուած։ Պօէրներն հոն բանակեալ չունէին։ Այնքան հեռուն չէին ամրացուցած' իրենց գիծերը չակարացնելու համար։ Բայց իրենց ծայրագոյն աջակողմին թնդանօթները քիչ շատ կ'իշխէին, ուստի առտուն կանուխ թէև կրակի սկսան, բայց անգլ. թնդանօթներն յաջողապէս պատասխանեցին. լռեցուցին թշնամիին մի քանի մը «հրացայտ բերան»ները, և հրետաւորներուն պաշտպանութեան տակ, Ուօրրըն իր զօրքով անցաւ գետը, և անմիջապէս զետեղուեցաւ դիմացի բարձունքներուն վրայ, որք կ'կոչուին «Սբիոն Քօբ»։ Այս լեռ կ'իշխէ այն ճամբուն որ Լէտիսմիթ կ'տանի վերի կողմէն, Էքըրն Հօմէ և Տրուտրոբէ։

Զօր. Ուօրրըն իր խօսքը բանեց։ Բարեկամս հասնելուն, ըսած էր թէ «Իր գործը գիտցող զօրավար մը Պօէրները ճակատէն պիտի չզարնէ, այլ անոնց ետին պիտի դառնայ։» Պօէրներուն ետին դառնալու համար, Ուօրրըն իր յատակագծին առաջին մասն յաջողապէս գործադրեց. կ'մնայ ամէնէն դժուարին մասը։ —Պօէրք մէկ ու կէս ժամուան տեղ հեռի են իրմէ։ Հոն ամրացած, կ'սպասեն իրեն։ Որովհետեւ իրենց բոլոր հետեւակները ձի կրնան հեծցնել, վայրկենապէս պիտի կարենան Ստորին Դուկէլայէ Վերին Դուկէլա փոխադրել իրենց զօրքերուն մեծ մասը, և դէմ դնել Ուօրրընի։ Կ'մնայ տեսնել որ այն ատեն Պուլլըր կամ ուրիշ մը պիտի կրնա՞յ Դուկէլայի վարի կողմէն անցնելու չափ զօրք ունենալ իր տրամադրութեան ներքև. զի հիմա Դուկէլայի վրայ Պօէրներն Անգլիացիներէն աւելի են, պակաս չեն։

Լոնտոնի վերջին թերթերէն խմացանք նաև Լ. Ռոպէրդսի բուն յատակագիծը, որ շատ լաւ մտածուած կը թուի։ Ռոպէրդս կ'թողու որ Պուլլըր և Ուօրրըն Լէտիսմիթն ազատելու համար կարելին ընեն։ Ինք 30—40,000 հոգինոց բանակ մը կ'պատրաստէ, որով, առանց աջ եւ ահեակ խոտորելու, չիտակ մէջտեղէն, անխոտոր, անսայթաք, պիտի արշաւէ Օրանժի երկիրը, գրաւելու համար Պլէօմֆօնդայն մայրաքաղաքը, առով, նախ և առաջ, Օրանժը բաժնելու համար Թրանսվալէն։ Մէֆքինկ և Քիմպըրլի առ այժմ իրենց բախտին պիտի թողուին։ Պօէրք, Սպարապետին այս շարժումը լսելով, ամէն կողմէ պիտի թափին Օրանժի հարաւային կողմը, և ան ատեն փարա պիտի չընեն իրենց մինչեւ հիմակ ամրացուցած բոլոր դիրքերը։ Կախի նոր դաշտի մը վրայ, անգլիական զօրքերուն յառաջնուն ստուարութիւնն իր անխուսափելի ազդեցութիւնը պիտի ընէ, և առաջին յաղթութիւն մը Անգլիացիներուն առջեւ պիտի բանայ Պլէօմֆոնդայնի դուռները, մանաւանդ որ Անգլիացիք հետզհետէ աւելի շատ հեծելազօրք կ'ունենան, որք, Պօէրներուն Լորտ Ռոպէրդսի հետ զբաղած միջոցին, պիտի կարենան յառաջ նետուիլ, հաղորդակցութիւնները կտրել, ճամբաները բռնել, և խիզախօրէն սուրալ ինչուան Շդէյն Նախագահին քովիկը, եւ հարցնել անոր թէ ինչո՞ւ Քրիւկեր Նախագահին հետ կապուած մնայ այլ եւս։

Ա՛յս է անգլիական Մեծ Ցատակագիծը։

Իսկ Լէտիսմիթն ազատելու համար ամէն բան պատրաստ է։ Զօր. Ուօրրըն 300 ահագին սայլ բեռնաւորած է ամէն տեսակ ուտելիքներով, պարէններով և ռազմամթերքներով, եւ Եշ. էն Ուր. լուսնալու գիշեր այս ահագին կարաւանին մէկ մասը գետէն անցուցած ըլլալով, հիմա բոլորը մէկէն պատրաստ կ'ընէ' առաջին յաջողութենէ մը ետքը, ձիաւոր ջոկատներուն օգնութեամբ Զօր. Հուայթի հասցնելու համար։—Այո՛, բայց ամէն բան այն առաջին յաջողութենէն կախուած ունի։

Զօր. Պուլլըրի համար կ'ըսուի թէ Ուինինի կողմէ դէպի Քօլէնսօ անցնիլ պիտի փորձէ։ Բայց այս շարժման գործադրուած ըլլալուն լուրը դեռ չեկաւ։ Ուրիշ բան մ'ըրեր է Պուլլըր։ 10 կառախումբ լեցուն հեծելազօրք երկաթուղիով ղրկեր է Ջալուններուն երկիրը, հոն մտած Պօէրները վռնտելու և իր աջեւէն քշելով, ետեւի կողմի լերանց ճամբաները թշնամիին ձեռքէն ազատելու համար։ Այս կերպով, Պօէրները պիտի զրկուին պաշար ստանալու կեդրոնէ մը, և Անգլիացիներուն տկարութեան ի տես գայթակղող Ջալուններուն միտքը պիտի շինուի քիչ քիչ։

Անգլիացիներուն միակ վախն հիմակ այն է որ Ուօրրըն Պօէրներէ չզարկած, Ժուպէր սպարապետ մեծ ոյժով մը Լէտիսմիթի վրայ չինէյ նորէն, և այս անգամ գերի չզարկէ Հուայթ զօրավարը. որովհետեւ Պօէրները շաբաթէ մ'ի վեր քանի մը նոր սարեր ձեռք ձգեցին, որք կ'իշխեն Լէտիսմիթին ծայրի անգլիական դիրքերուն, հարաւային կողմէ։ Ան տեղէն կարող են այնպիսի կրակ մը ուղղել որ Սըր Ճօրճ Հուայթ, աւելորդ արիւնհեղութեան մը առաջքն առնելու համար, պարտաւորուի անձնատուր ըլլալու։ Հետեւապէս, Պատերազմին ամէնէն տագնապալի եօթնեկին մէջ ենք այսօր։ Վճռական լուրի կ'սպասուի ժամէ ի ժամ։

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ' ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ' աննկարագրելի է։ Անցեալ ԲՇ. Լոնտոնէ մեկնեցան առաջին գումարտակները Լոնտոն Քաղաքին կամաւորներուն, որոց ծախքը Քաղաքն ինք հոգաց. 100,000 ոսկիի չափ հանգանակելով (ցարդ 1,600 ձիաւորի համար)։ Այս կամաւորներուն ամենքն ալ' բացառիկ պատիւով մը' Լոնտոնի Պատուակալ Քաղաքացիութեան վկայագիր ստացան յատուկ հանդէսով մը, յորում գովաբանուեցաւ իրենց հայրենասիրութիւն։ Ի պատիւ իրենց մեծ հացկերոյթ տրուեցաւ, և Ս. Պօղոս Մայր—եկեղեցւոյն մէջ յատուկ պաշտօն կատարուեցաւ։ Բայց ամէնէն անսովոր ցոյցերն եղան իրենց մեկնելուն օրը։ Որոշուած էր որ արշալոյսին մեկնէին' հանդիսաւ անցնելու համար փողոցներէն։ Լապտերները դեռ կը վառէին Թէմզի գետափունքներուն վրայ։ Բայց ժողովուրդը գիշերուընէ դիզուած էր։ Բիւրք բիւրուց փողոց թափեր էին։ Հուրրաներով, համբոյրներով, կեցցէներով կ'ուղեկցէին Լոնտոնի կամաւորներուն, բարի ճանապարհ կ'մաղթէին, եւ ուրախութեան արցունքներ կ'թափէին այն պայծառ քաջարի և պաղարիւն ըսուած Անգլիացիք։ Քիչ ետքն ամէն կարգ կանոն խանգարուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը բան մը չէր կրնար ընել։ Կամաւորները չկրցան իրենց զինուորական կարգը պահել, եւ իւրաքանչիւր կամաւոր երկար ատեն աշխատեցաւ իրեն համար ճամբայ մը բանալու' համակիրներու անանցանելի պատուարի մը մէջէն։ Երբ նաւամատոյց հասան, քրտինքով թրջած էին ամենքն ալ, ոմանք իրենց հրացանը կորուսած, ուրիշներուն հողագոյն (Խաքի) համազգեստը հմրթկած պատռտած էր։ Շատեր ալ, մանաւանդ գեղեցիկ սեռէն, յիշատակներ թխեր էին կամաւորներուն գրպաններուն մէջ։

—Վայրէք փոխանս Լէսոթէ Պօրսայէն Դէ. —Սակարանի միջնորդ սեղանաւորներէն մէկն իբրեւ կամաւոր Աֆրիկէ գացող իր երկու գրագիրներուն խմացուցած էր թէ իրենց տեղը բաց չի կրնար թողուլ, և իրենց ամսականն ալ այն ինչ թուականէն պիտի կտրէ։ Ասիկա իմացուելուն պէս, Լոնտոնի Սակարանին մէջ, այն պատկառելի հաստատութեան մէջ, յիշեալ սեղանաւորը Բշ. հրջապատուեցաւ արտմած Պրօքըրներէ, միջնորդներէ, նոյն իսկ ծանրաքարոյ դրամատէրներէ, որք ահագին ափոց մը քաշեցին, մարդը գետին պառկեցուցին, վրան եւլան նստան, ամէն նախատինք ըրին, երեսը թքնելով, ևլն։ Մարդը մարեցաւ։ Երբ սթափեցաւ, նորէ՛ն ծեծեցին, Պօլիսմէնին թող չտուին որ մարդուն օգնութեան հասնի։ Վերջապէս, կրօնակին կէս մը զարկին, և խոշոր սեղանաւորը դուրս ըրին Պօրսայէն, պոռալով ետեւէն թէ «Դուն ի՛նչ տեսակ անէրես անզգամ մ'ես որ երբ քու գրագիրներդ իրենց կեանքը կուտան հայրենիքին, դուն անոնց ամսական մը տալը շատ կ'տեսնես։»—Աւելորդ է ըսել որ մարդն յետս կոչեց իր հրամանը, խոստացաւ անոնց ամսականները տալ, անոնց պաշտօնը բաց պահել, եւ 100 ոսկիի ալ տուգանք ցնծաց' կամաւորներուն ծախքին համար։ Ահա՛ ո՛ր աստիճան կիրքերը գրգռուած են Լոնտոնի ամէնէն «բաղդիք» մասին մէջ իսկ, Պատերազմին աղգաւ։ Այս ա՛յնքան գրգռուելէն ետքը, Անգլիացի ազգն անշուշտ իր խօսքը պիտի քալեցնէ։

ԶՕՐ. ԺՈՒՊԷՐ, քանի օրէ ի վեր կասեցնելով որ Անգլիացիք մէկ կամ միւս կողմէ պիտի անցնին Դուկէլան, իր միջոցները ձեռք առաւ յանկարծակիի չգալու։ Ցաղթուելու պատահականութիւնն ալ աչքի առջեւ ունենալով, դիրքեր պատրաստել տուաւ դէպի Թրանսվալ նահանջման գծին վրայ, ուր արդէն մի քանի կարեւոր կէտեր և սարեր խրամներով, պատնէշներով ամրացած են, և պահեստի թնդանօթներն հոն զետեղուած են։ Եթէ յաղթուին, Պօէրները խառն ի խուռն պիտի չփախչին թշնամիին առջեւէն, այլ կանոնաւոր նահանջ մ'ընելով, նոր դիրքեր պիտի բռնեն թշնամիին յառաջխաղացութեան դէմ, (ինչպէս ըրին ի Կլէնքօ կամ Տընտի)։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ.— Անգլիոյէն բերել տրուած նոր մեքենաներ մեծապէս կ'դիւրացնեն անգլ. բանակին փոխադրութիւնները։ Տցմաւտ, անանցանելի հողին վրայէն, ծանր սայլերը շատ դիւրաւ կ'քաշեն կ'տանին այս մեքենաներ։

ՍԴԷՐՔՍԴՐՈՒՄԸ [Հիւսիսակողմ Բարեյուսոյ գաղութին] կ'հեռագրուի թէ Պօէրք բարձր թողի րրած չեն երկրագործութիւնը։ Ո՛չ միայն բնիկներ (Քաֆիր) կ'գործածեն իրենց հայրենի երկրին մէջ հունձքերը քաղելու. այլ և իրենց գրաւած անգլիական հողին վրայ հունձքերը կ'իւրացնեն։ 300 Պօէրք նոյն քաղաքին մօտ զէն ի ձեռին կ'պաշտպանէին իրենց հնձող մշակները, որք մեքենաներու օգնութեամբ շուտով կ'քաղէին անգլիական ագարակներու հունձքերը։ Անգլիացիներուն ոյժն այնքան սակաւ էր հոն որ երկու մղոն անդին անգլ. ագարակներուն այս կերպով կողոպտումը չէին կրնար խափանել։

«ՊՈՒՆՏԵՍՐԱԹ» շոգենաւին մէջ գտնուած հրացաններուն համար գոհացուցիչ բացատրութիւն տրուեցաւ նաւապետին կողմէ թէ բեռնագրին մէջ ծածկուած չէր երկու՞ սնտուկ որսական հրացաններու գոյութիւնը։ Այս և ուրիշ բացատրութիւններէ հասկցուելով որ գերման շոգենաւն յանկապէս Պօէր բանակին համար բան մը չէր պարունակեր, արձակուեցաւ։ Կ'մնայ իմանալ թէ անգլ. կառավարութիւնն ո՛ր աստիճան հատուցում պիտի ընէ այս շոգենաւն այնքան օրեր վար դնելուն համար։— Համպուրկի արտածման վաճառատուն մը գերման գործարանէ մը ստացաւ 300 հազար մէթր երկաթ թել կամ պարան' շուտով Օրանժ ղրկելու համար, ուր պիտի գործածուի' պատնէշներուն և խրամներուն առջեւ պատուար քաշելու։

—Անգլ. կառավարութիւնն առաջարկեց որ իրեն ծախուի ալիւրի այն բեռները զորս կ'պարունակին իր ազատ թողած ամերիկեան շոգենաւերը։ Անգլիա քիչ մը սուղ վճարելով ալ կ'ուզէ գնել, որպէս զի ալիւրը թշնամիին ձեռքը չանցնի։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Յնվ. —Տէյլի Թէլէկրաֆի Նաթալի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ Զօր. Սըր Ջարլզ Ուօրրըն անցաւ Դուկէլա գետէն իր բոլոր զօրքով, չնայելով Պօէրներուն բուռն թնդանօթաձգութեան։ Գոհացուցիչ դիրք մը բռնած է Սբիոն Քօբի վրայ [Դուկէլա գետին հիւսիսային եզերքին վրայ, Սբրինկֆիլտի հիւսիսային արեւմտեան և Էքթըն—Հօմի հարաւային կողմը]։

—Ռուդէրի թղթակիցէն Սբերմէնս Ֆարմ քաշուած հեռագիր մը Զօր. Ուօրրընի զօրքերուն Դուկելաէն անցնիլը կ'հաստատէ։

—Զօր. Ռոպէրդս հեռագիր մը ստացաւ Զօր. Պուլլըրէ ծանուցանող թէ կիսաբաժին մը հրետանիով մը Դուկէլա գետէն անցաւ, Բօդկիդէրս Տրիֆդի մօտ և թէ Զօր. Ուօրրընի զօրքերը Դրիտեր Տրիֆդի մօտ գետէն անցան ամսոյ 17ին։ Զօր. Ուօրրըն կ'յուսայ թէ պիտի կարենայ թշնամիին ետին անցնիլ, որ հզօրապէս ամրացած է հինգ մղոն անդին։

—Սբերմէնսի բանակետղէն Ռուդէրի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ ինք ներկայ էր Զօր. Ուօրրընի զօրքերուն Դուկէլայի հիւսիսային եզերքէն անցած պահուն։ Թշնամին թնդանօթաձգեց անգլիական յառաջապահ զօրաց վրայ, որ պատասխանեց իր թնդանօթներով։ Թշնամին ետեւի բլուրները փախաւ։

—Մօտըր-Րիվըրէ կ'հաղորդեն թէ զօր. Միթուէն, զօրաւոր գումարտակի մը գլուխ անցած, ցոյց մ'ըրաւ, ռմբակոծելով Պօէրաց ձախ կողը, որք զօրաւոր դիրք մը բռներ էին։ Պօէրք չպատասխանեցին։ Անգլիացիք առանց ո՛ և է կորուստի ետ քաշուեցան։

—Մէֆքինկէ Յունվ. 3 թուով եկած լուրեր կ'ըսեն թէ Պօէրք ամսոյս 1ին քաղաքին ռմբակոծումը վերսկսան։ Փոքրիկ աղջիկ մը սպանուեցաւ ու երկու տղայ վիրաւորուեցան քաղաքին մէջ։ Կացութիւնը փոխուած չէ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Ալժէրիոյ Փրանս. Ընդհ. կառավարիչ Ինսալայէ լուրեր ստացաւ արշաւախմբին վրայ որ Դեկտ. 28ին Փրանս. դրօշը պարզեր է իր գրաւած գիւղին մէջ։ Ցուն. 1ին Փրանս. դրօշը ողջունելու արարողութիւն մը կատարուեր է ի ներկայութեան բնիկներու։

—Աֆրիկէէ առնուած լուրեր ենթադրել կուտան որ Ֆուրօ—Լամի արշաւախումբն Աիրի և Զինտէրի մէջ բաւական ատեն կենալէ ետք Չատ լճին կողմն ուղղուեր է, ուր ժամանած պիտի ըլլայ Դեկտ.ի վերջերը։ Այս մասին պաշտօնական ո՛ և է տեղեկութիւն չէ հաղորդուած։

—Մադէն օրաթերթն արշաւախումբ մը կ'կազմակերպէ Սահարա ղըրկելու համար, ուր գիտական ուսումնասիրութիւններ պիտի կատարուին։ Արշաւախմբին պետն է պատմութեան և աշխարհագրութեան ուսուցիչ մը, Շլանշէ, որ Ալժէրիոյ վերաբերեալ պատմական խնդիրներով շատ զբաղած է։

—Ծայրագաւառի զօրաց ջոկատ մը ղրկուեցաւ ի Տիէկօ-Սուարէզ։ Ասոնք պիտի վարեն բնիկներն և պիտի աշխատցնեն զանոնք պաշտպանողական վիճակի մէջ դնելու համար Փրանս. Նաւատորմին այս յենակէտը։

ՊԷԼՃԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Գործաւորներուն և գործարանատէրերուն միջեւ ծանր կռիւ մը մօտալուտ է, ինչպէս ցոյց կուտան մանր մունր դէպքեր։ Ապակեղէնի գործարաններու մէջ աշխատող բանուորք որոշեցին գործադուլ ընել, եթէ իրենց աւելըչէքին վրայ յաւելում չըլլայ։ Գործաւորական ընկերութիւնները քուէարկութիւն կատարեցին և 2516 գործաւորներէն 2348ը ընդհ. գործադուլին ի նպաստ քուէարկեցին։

—Պելժիոյ ծերակոյտի անդամ Վէրքրիւս, որ 1900ի Արուեստահանդէսի պելժիական բաժնին ընդհ. քոմիսէրն է և Պելժիոյ ճարտարարուեստական գործոց նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն երկու հոգի Բարիզ մեկնեցան կատարուած աշխատութիւններն աչքէ անցընելու համար։

ԱՄՍԴԵՐՏԱՄԻ այն գործաւորք որք առանց աշխատութեան մնացած են, խումբեր կազմելով կ'փորձեն պտոյտներ կատարել քաղաքին մէջ։ Ոստիկանութիւնը կ'հալածէ ցուցարարներուն վրայ։ Մինչեւ հիմա ո և է անկարգութիւն չպատահեցաւ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Դրիպունա կ'հաստատէ այն տեղեկութիւն թէ կարգապահական յանձնաժողով մը քննութեան ենթարկած է պատերազմական նախարարութեան պաշտօնատարներէն մին, Մինկէդին, որ ամբաստանուած է թէ գաղտնի յարաբերութիւններ ունեցած է օտար դեսպանատան մը զինուորական կցորդին հետ։ Ցանձնաժողովը պաշտօնանկ ըրաւ այս կասկածելի պաշտօնատար, որ հանգուցեալ Նախկին Նախարարի եղբօրորդին է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԳԵՐԻՆԵՐ.— Բարիզէ կ'գրեն Յնր. 13 թուով.—Թըրանսվալի պատերազմին ներշնչած ծաղրանկարներէն մին կ'ներկայացնէ անգլ. խումբ մը գերիներ, որք Բրեդորիա կ'տարուին Պօէրներու ընկերակցութեամբ։ Ծաղրանկարին տակ սա՛ արձանագրութիւնը կայ. «Մր. Չէմպըրլէն մեզ ըսած էր որ Ծնունդը Բրեդորիա պիտի տօնէինք !»։ Եւ արդարեւ Թրանսվալի մայրաքաղաքն այս պահուս ժամադրավայր եղած է անգլ. բազմաթիւ գերիներու, թէ' սպայ և թէ զինուոր։ Պօէր զօրավարներն իրենց երկրին շահերը պաշտպանելով հանդերձ քաղաքավարութեամբ կ'վարուին անոնց հետ։ Սպանեա-ամերիկեան պատերազմը մէկէ աւելի օրինակներ հայթայթեց պատերազմական գերիներու նկատմամբ ցոյց տրուած այս քաղաքավարութեան։ Երբ ծովակալ Սերվէրա, իր նաւատորմին ջնջումէն ետք, պարտաւորուեցաւ Ամերիկա երթալ, կլօսէսդըրի մէջ ընդունուեցաւ Ամերիկացի հրամանատարին կողմէ որ ըսաւ իրեն. «Կ'շնորհաւորեմ զձեզ, Պարոն, արիաբար կատարած ըլլալնուդ համար ամենափայլուն պատերազմ մը որ երբեք մղուած ըլլայ ծովուն վրայ»։ Եւ գոհ չըլլալով միայն իր հակառակորդին քաջութիւնը գովելէ, հրամանատարն անոր տրամադրութեան տակ դրաւ իր առանձնասենեակը։ Միշտ սանկ վարմունք մը ցոյց տրուած չէ գերիներուն։ Հին ատեններն անոնց վիճակն անտանելի էր։ Իրենց յաղթողներուն իբրեւ գերի ծառայելն իրենց ցոյց տրուած լաւագոյն վարմունքը կ'սեպէին։ Դարերտեանք իրենց գերիներուն գլուխները կտրելով ցից մը ծայրը կ'անցընէին և կ'կարծէին թէ սատնկով չարն հեռացուցած կ'ըլլային իրենց հայրենի տունէն [օջախ]։ Սկիւթացիք իրենց գերիներուն մորթը սպառազինութիւններուն վրայ կ'անցընէին։ Կելտացի քրմուհիներն անոնց փորոտիներով ապառնածոց կամքը կ'հարցնէին։ Պարսիկները, Ցոյներն ու Հռոմայեցիք եւ նշանաւոր անգթութիւններ կ'գործէին։ Հին գերմանք, որ աւելի խաղաղասէր էին, գոհ կ'ըլլային իրենց գերիներն իբր ծառայ գործածելով և անոնց իրաւունք կուտային դրամով վերագնել իրենց ազատութիւնը։ Պոնտոսի իշխանն իր ձեռքն ինկող Հռոմայեցիներուն կոկորդն ի վար հեղուկ ոսկի կ'լեցնէր, մինչ կեսար ալ ձեռքը կ'կտրէր ամէն անոնց որք յարձակմամբ առնուած քաղաքի մը մէջ կ'գտնուէին։ Ամբողջ ինն տարի բանտին մէջ պահեց Կօլուացի Վէրսինկէդօրիքսը, և իր յաղթութեան օրն իսկ, մորթել տուաւ զայն։ Վալերիոս կայսրն ա՛լ աւելի թշուառ վիճակ մ'ունեցաւ երբ Պարսից Շաբոհ թագաւորէն գերի բռնուեցաւ։ Իր յաղթականն իբրեւ գրաստ կ'գործածէր զայն։ Եւ ի վերջոյ իր մորթն հանուելով յարդով լեցուեցաւ և երկար ատեն պահուեցաւ իբրեւ յաղթական յիշատակ Հռոմայեցւոց անկման։ Միջին Դարու մէջ գերիներուն վիճակը շատ քիչ մեղմացաւ։ Շղթաներով ծանրաբեռնուած և դժնդակ վարմունքներու ենթարկուած ըլլալով, անոնք միշտ կ'անիծէին իրենց յաղթականները։ 1213ին, Լիլ քաղաքին աւարառութենէն ետք, Ֆիլիբ Օկիւսթ ամբողջ գերիները ծախել տուաւ։ ԺԴ. և ԺԵ. դարերու պատերազմներուն մէջ, Անգլիացիք նշանաւոր հանդիսացան Հանրի Ե.ի հետեւեալ խօսքով.—Առանց պատերազմ առանց համեմ շիկեն կ'նմանի։—Սակայն պատերազմի մէջ գերի բռնուած ասպետ մը կընար փրկանք տալով ազատիլ։ Շատ անգամ կ'պատահէր ալ որ անոր կը թոյլատրուէր պէտք եղած գումարն ինք անձամբ ճարելու համար գիմուններ ընելու։ Միայն իրմէ պատուոյ խօսք կ'առնուէր ետ դառնալու համար եթէ չյաջողէր հաւաքել պէտք եղած դրամը։ Ահա այսպէս Անգլիա վերադարձաւ Ժան թագաւորը, իր թողած պատանդներէն միոյն փախուստէն ետք, և չդառնալու խորհուրդ տուողներուն պատասխանեց հետեւեալ նշանաւոր խօսքով.—Եթէ խոստմնապահութիւնն երկրիս վրայէն վտարուած իսկ ըլլայ, իշխաններու սրտին մէջ պէտք է գտնուի տակաւին։ Հետզհետէ աւելի մեղմ բարքեր երեւցան։ Րիշլիէօ մարաջախտն անուանի եղաւ այն վեհօրտութեան համար, որով կ'ընդունէր և կ'տօնխմբականէր իր գերիները։ Օրին մէկը, մինչ իր չոեմարանին պաշարը քիչ էր, բազմաթիւ գերիներ բերին իրեն, վարպետ խոհարարի մը ձեռամբ բազմազան համեմներով պատրաստուած կով մը իր հիւրասէրի համբաւը փրկեց։

* * Այս դարուն մէջ իսկ շատ մը վայրագութիւններ գործուեցան։ Եւ սակայն յաղթուած գերիներու նկատմամբ շատ անգամ քաղաքավարութիւն ցոյց տրուած է։ Երբ Մասսե մահացու կերպով վիրաւորուեցաւ Ալդէնքիրխէնի մէջ, քաղաքը գրաւող բրունսուիգի հրամանատարին մարդասիրութեան ապաւինեցաւ։ Բրէյ, որ Աւստրիոյ բանակին զօրավարներէն մին էր, արտասուաթոր աչօք եկաւ անմիջապէս սեղմել ձեռքը դիւցազնին, որ այն ատեն մահամերձ վիճակի մէջ կ'գտնուէր, և որուն անշնչացած մարմինն յորդանօք ողջունուեցաւ եւ մեծ պատիւներով գերեզմանատուն տարուեցաւ։ Ռուսիոյ պատերազմին ատեն, երկու պատերազմիկներու հրաշիք իմն բարեկամական յարաբերութեանց շնորհիւ, Փրանսացի գերիներուն վիճակը դաժան չեղաւ։ Տոլսթոյ իր «Պատերազմ ու Խաղաղութիւն» անուն ընդարձակ վէպին մէջ մեզ կ'պատկերացնէ Փրանսացի գերիներ որք ռուսական զօրանոցները կ'բերուէին ցուրտէն կիսամեռ վիճակի մէջ և տեսնելով որ իրենց նախընթաց օրուան թշնամին ձեռամբ կ'դարմանուէին, արտասուալից աչքով կ'պոռային.

—Ո՜հ, վեհանձն մարդիկ... Օմալի դուքը, որ Աֆրիկէցի ցեղապետը գերի վարած էր, նմանապէս վեհանձնաբար զգացնել չտուաւ իր ագնիւ թշնամիին պարտութեան դառնութիւնը։ 1871ին սպաներու վիճակը բնականաբար զօրաց վիճակէն աւելի աղէկ էր։ Անոնք որ կ'հաւանէին պատուոյ խօսք տալ չփախչելու համար, ազատ կ'թողուէին իրենց գերեվայրին մէջ։ Բայց շատերը որ կ'յուսային թէ պիտի կրնան փախչիլ, պատուոյ խօսք չտալնուն համար բերդերու մէջ դրուեցան։ Ոմանք գիտնալով հանդերձ թէ բռնուելնուն պէս հրացանով պիտի սպաննուին, որոշեցին փախչիլ և իրենց ձեռնարկին մէջ յաջողելով, փրանսական բանակը վերադարձան թշնամոյն դէմ նորէն կռուելու համար։ Ֆրանսայի մէջ, 1732 Ցունիս 20ի օրէնքն ազգին պաշտպանութեան տակ դրաւ գերիները։ Այս օրէնք կ'տրամադրէր որ գերիները պաշտպանուին նախատինքներու և խժդժութիւններու դէմ, և թէ սակի փոխարէն չծախուին, այլ միայն աստիճանի համեմատ փոխանակուին ուրիշ գերիներու հետ։ Եւ որովհետեւ կարելի չէ պատերազմի խժդժութիւնները վերցնել բոլորովին, հարկ է գոնէ ամենամեծահանձն տրամադրութիւններ ունենալ պատերազմին դառնութիւնները մեղմացնելու և սիրտ տալու համար թշնամիներուն որ իրենց հակառակորդին դիմակին տակ տեսնեն թէ մարդու, եղբօր դէմքեր կան։

ԼՈՆՏՈՆԷ Յնվ. 18ի թուով կ'հեռագրուի թէ Անգլիոյ Պանքան իր զեղչի սակը իջուց 5էն 4½ի, որ նոր ապացոյց մ'է ոսկիի տագնապին նուազման։

Ի ԲԱՐԻԶ Երեսփոխանաց Ժողովը վիճաբանութեան ենթարկեց Պէլֆօրի և Սէնդ Էդիէնի գործադուլներուն նկատմամբ կառավարութեան ընթացքին հարցապնդումը։ Աստրական Նախարար Մ. Միլանի և վարչապետ Մ. Վալտէք Ռուսոյի բացատրութիւնները լսելէն ետքը, 74ի դէմ

328 ձայնով ընդունեց օրակարգ մը որ կառավարութեան յայտարարութեանց կ՚հաւանի։

ՍԹՕՔՀՕԼՄ.—Շուէտի Խորհրդարանին բացումը կատարուեցաւ գահաճառով մը, զոր Թագաւորն ինք կարդաց։ Կ՚հաստատէ բոլոր տէրութեանց հետ բարեկամական յարաբերութիւնները և կ՚ակնարկէ Լա Հէյի խաղաղութեան Դեսպանախորհրդին, որոյ որոշումները յոյս կուտան թէ կարելի պիտի ըլլայ միջազգային վէճերը կարգադրել առանց սակայն բառնալու այն իրաւունքն ու պէտքը զոր ամէն երկիր ունի իր սեփական պաշտպանութեան համար։

ՏԷՐՈՒԼԷՏԻ վրայ, Մատրիտէ կը գրեն թէ Դշ. օր Պարչելոնա հասեր է իր ազգականց հետ։ Սպանիական մամլոյն մէջ Տէրուլէտ կ՚որոշէ թէ Օրլէանեանց հետ գործ ունեցած չէ. իր միակ նպատակն եղած է արդի կառավարական դրութեան ազդեցութիւնը նուազեցնել, երկիրն ուղղակի ժողովրդեան ձեռամբ կառավարելու գաղափարը իրականացնելու մտադրութեամբ, առանց որդեգրելու Օրլէանեան կամ ուրիշ միապետական դրութիւն մը։ Մ. Տէրուլէտ Սան Սէպաստիանոյի մէջ բնակութիւն հաստատելէ ետքը նպատակ ունի Մատրիտ այցելել, որպէս զի Ֆրանսական ընտրութեանց ատեն իր քաղաքականութիւնը վարելու դիրքի մը մէջ գտնուի։ Ֆրանսայի կառավարութիւնն առարկութիւն պիտի ընէ եղեր Մ. Տէրուլէտի ներկայութեան սահմանագլխին մօտ։ Անշուշտ Սպանիական իշխանութիւնք ի նկատ պիտի առնեն այսպիսի դիտողութիւններ։ Մ. Տէրուլէտ կ՚ըսէ թէ ինք և իր կուսակիցք դադար պիտի տան Ֆրանսայի արդի վարիչներուն՝ Բարիզի Ցուցահանդէսին տեւողութեան միջոցին՝ ազգասիրական զգացումով։ Սպանիա չուզեր որ Ֆրանսայի սահմանագլուխը Բուրպոնեանց կեդրոն մ՚ըլլայ։ Ուստի, ինքն ալ պիտի օգնէ Ֆրանսայի կառավարութեան որ Սպանիոյ հիւսիսային սահմանը կեդրոն մը չըլլայ Հանրապետութեան տապալման աշխատողներուն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը, փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած, հանդիսաւոր թափօրով նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը, նոյն թափօրով կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կ՚գտնուէին պարսիկ դեսպանն և Ա. Թարգմանը, սպանիական դեսպանը, ռուս դեսպանատան զինուորական կցորդը, գերման դեսպանատան Ա. Թարգմանը, անգլիական դեսպանատան պահականաւուն հրամատարը, Գաթըգիւղի կայք ընկերութեան տնօրէն Մ. Օզ., Հանրային Պարտուց Վարչութեան ընդհ. տնօրէն կոմս տ՚Առնու, Օսմ. Պանքայի Թարգման Ֆէրիտ պէյ և այլ բազմաթիւ օտարազգի հիւրեր, որոց մէ ոմանք կայս. մեծարանաց արժանացան սեննեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Երէկ իրիկուն, աւստրիական դեսպան Պառոն տը Գալիչէ Երլտըզի կայս. Պալատն երթալով, պատիւ ունեցաւ իֆթարի սեղանին մասնակցելու։ Ապա Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ մասնաւոր ունկնդրութիւն շնորհել դեսպանին։

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ կովկասի իսլամ ուխտաւորները, որք երէկ ներկայ գտնուեցան Սէլամլըգի արարողութեան, ձրիապէս փոխադրուին մինչեւ Հիճազ և դրամական նուէրներ բաշխուին անոնց։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Նոր Տարւոյ ընդունելութեանց առթիւ, Բեդերսպուրկի օսմ. դեսպան Հիւսնի փաշա և դեսպանատան Ա. Թարգման Ֆախրէտտին Բաշիտ պէյ Բեդերսպուրկի ձմեռնային պալատն երթալով, շնորհաւորեր են Ցարն և Ցարուհին և մեծ պատիւներով ընդունուեր են։

ԲԱՂԱՔԱՑԻՆ բժշկական վարժարանի վերատեսչութիւնը նկատելով որ վարժարանին անդամահատական, միկրոբաբանական և բնալուծական աշխատանոցներու մէջ գործածուած գեղանիւթերն և անասուններն և ասոնց համար հարկ եղած ուտեստ հայթայթելու չի բաւեր յատկացուած արդի գումարը, Կրթական պաշտօնատունէն խնդրած է նոր յաւելում մը ընել այդ գումարին վրայ։

ՆՈՐ ԱԾԽԱՀԱՆՔ ՄԸ երեւան եկած է Քէօրրիւլիւի շրջակայքը։ Հանքային ճարտարագէտք քննութեամբ հաստատած են թէ այս հանքէն շատ ընտիր ածուխ մը կրնայ հանուիլ և փորձն ալ նոյնն հաստատած է։

ՌԷԺԻԻ անցեալ ամսուան հասոյթը 159,000 օսմ. ոսկիի կ՚հասնի։

ԽԱՀՈՒԷԻ գինը Ֆր. մ՚ալ վրայ դրեր է Եւրոպայի մէջ։ Լուբնայի գինը շատ աժեր է եւրոպական հրապարակներու վրայ։

ԲՈՆԻԱՅԻ կուսակալութիւնը խնդրած է Երկրագործական Նախարարութենէն որ 52.000 ի չափ թթենիի տունկեր ղրկուին նահանգին զանազան գաւառակներուն մէջ տնկուելու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանն անցեալ Դշ. օր Ֆիլիպէ գացեր է։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ կիսաբաժնի հրամատար Զէքի փաշա, որ օդափոխութեան համար մայրաքաղաքս եկած էր, կայս. թոյլտուութեամբ վեց ամիս եւս հոս պիտի մնայ իր առողջութիւնը դարմանելու համար։

ԶԵՅՆՀԱՍ իշխանութեան կողմէ ազդարարուեցաւ բոլոր նահանգային վարչութեանց որ եթէ գաւառներու մէջ բժիշկ մը կամ դեղագործ մը մեռնի, անոր վկայականն իսկոյն պահանջուի իրենց ընտանիքներէն և մայրաքաղաքիս բժշկական վարչութեան ղրկուի։

ՔԻՈՍ կղզւոյն մէջ Նարինջի և կիտրոնի այս տարուան բերքը շատ առատ է, որովհետեւ քանի մը տարիէ ի վեր ծառերուն վրայ տեսնուած տեսակ մը բուսական հիւանդութիւնը բոլորովին անհետացած է։ Քիոսէ մինչեւ հիմայ 5,000 սնտուկ մանտարինա ղրկուած է Օտեսա։

ՊԱՊՆ իր Պոլսոյ նուիրակին միջոցաւ 15,000 ֆրանքի գումար մը ղրկած է՝ յոյն կաթոլիկ հասարակութեան յատուկ վարժարան մը կանգնելու համար։

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ ՏՐՈՅ ՏՈԿՈՍԸ.— Յայտնի է թէ կայսերական Իրատէի մը համաձայն, տասանորդի տուրքէ պարտք ունեցող անձինք եթէ մինչեւ 1314 ելմտական տարւոյ վերջը մնացած պարտքերնին վճարելու ըլլան մինչեւ ներկայ 1315 տարւոյ վերջը, զերծ պիտի ըլլան տոկոսները վճարելէ։ Արդ, վերջերս զանազան կողմերէ հարցուած ըլլալով որ դատական վճռագրով պարտք ունեցող անձինք եթէ որոշեալ ժամանակամիջոցին մէջ պարտքերնուն գլխաւոր ամբողջովին վճարած ըլլան և միայն տոկոսէ պարտք ունենան, պիտի կըրնա՞ն օգտուիլ նոյն որոշումէն, Ելմտական Նախարարութիւնը պատասխանած է թէ կայսերական բարձրագոյն հրամանին համաձայն, որոշեալ պայմանաժամին մէջ պարտքերնուն գլխաւոր ամբողջովին վճարող անձինք ալ, առանց բացառութեան, զերծ պիտի ըլլան տոկոսները վճարելէ։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՈՒԳԱՆՔ միայն հասարակ մահկանացուներու յատուկ չեն։ Փաստաբաններն ալ կըրնան ենթակայ ըլլալ օրէնքի խստութեանց, մանաւանդ որ անոնք օրինական սրամտութեանց դիտակ ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունին։ Այսպէս, փաստաբան Բօլ Հարուն էֆ. 3 ոսկիի տուգանաց դատապարտուեցաւ, որովհետեւ Դատական պաշտօնատան մէջ օրիորդի մը երեսն ի վեր նախատինքներ ընելու յանդգնած էր... կնահաճօրէն։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Յունաց Պատրիարքութեան համար պատրաստուած ընտրելեաց ցանկէն ջնջուած է նաեւ Նազարեթի մետրապոլիտ Տ. Ֆոթիոսի անունը։ Ինչպէս գրած էինք, Թէփէի մետրապոլիտին անունը ջնջուած էր արդէն ասկէ առաջ։

ՔԱՍԹԱՄՈՆՈՒՆԻԻ նորահաստատ արհեստից վարժարանին ուսանողներն իրենց ձեռագործներէն սեղան մը և քանի մը գեղակերտ աթոռներ Պոլիս ղրկած են, Վեհ. Սուլթանին ներկայացուելու համար։ Ն. Կայս. Վեհափառութիւն, գնահատելով նոյն աշխատութիւնները, իր բարձր գոհունակութիւնն հաղորդել տուած է Քասթեմունիի կուսակալին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Ն. Օ՛Քոնոր նախընթաց օր հացկերոյթ մը տուաւ դեսպանատան մէջ։ Ներկայ էին Ֆրանսայի և Ռումանիոյ դեսպաններն և այլ բազմաթիւ հրաւիրեալք։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Եգիպտոսի մէջ տիրող դրամական տագնապը դեռ կ՚շարունակէ։ Զեղչի սակը շատ բարձր է դրամատանց մէջ, որոնցմէ ոմանք փոխատուութիւններ ընելէ դադրած են։

—Աղեքսանդրիայէ կ՚գրեն թէ անգլիացի զինուոր մը վերջերս խանութի մը մէջ կ՚տեսնէ պատկեր մը, որ անգլիացւոց մէկ պարտութիւնը կ՚ներկայացնէր։ Այս տեսարան շատ գէշ կազդէ անգլ. զինուորին վրայ, որ կ՚հրամայէ խանութին տիրոջ վար առնել և պատռել զայն։ Խանութպանը չի հաւանիր և բուռն կռիւ մ՚է կ՚սկսի։ Ոստիկանութեան միջամտութիւնը միայն կրնայ վերջ տալ այդ տաքգլուխ ճնշոյին ձեռքի և ոտքի անհարկի շարժումներուն։

—Գրած էինք թէ եգիպտացի Աճէմ Սէյֆէտտին պէյ եօթնամեայ բանտարկութեան դատապարտուած էր՝ իր քեռայր Ֆուատ փաշան սպաննելու դիտումով վիրաւորած ըլլալուն համար։ Այժմ կ՚ըսուի թէ դատապարտեալին առողջութիւնը խանգարուած ըլլալով, մտերս ներման պիտի արժանանայ և Եւրոպա պիտի ղրկուի իր առողջութիւնը դարմանել տալու համար։

—Սուտանի մէջ աղօթարաններ սկսած են շինուիլ։ Երկրին զանազան կողմերն երկաթուղիներ և հեռագրական գիծեր կ՚հաստատուին հետզհետէ։

—Սէլաթին փաշա, որ ծանօթ է Սուտանցիներուն քով գերի մնացած և ապա փախելու յաջողած ըլլալուն համար, Եգիպտոս դարձեր է։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Մախսուսէի 14 թիւ շոգենաւն երէկ առտու Ղալաթիոյ քարափին առջեւ գերման Նամզատան Թղթատար Նաւակին զարնուեցաւ և կտոր կտոր ըրաւ զայն։ Նաւավարը ծովը ինկաւ, բայց հասած օգնութեանց շնորհիւ ազատուեցաւ։

—Անգլիական դրօշ կրող նաւաձիգ շոգենաւ մը երէկ կամուրջին տակէն անցած միջոցին ֆրանսական Թղթատար նաւակին զարնուելով մէջը գտնուող երկու հոգի ծովը ինկան, բայց շուտով ազատեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ինչպէս ծանուցած էինք արդէն, երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ տեղի ունեցան Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ Վարչական Ազգ. Ժողովոց, Տեառն Խորհրդոց, Հոգաբարձութեանց և Թաղ. Խորհրդոց շնորհաւորական այցելութիւնները։ Կղերական դասէն ներկայ էին Տ. Եղիշէ Եպսկ. Ապահունի, Տ. Մկրտիչ Եպսկ. Վեհապետեան, Տ. Գէորգ Եպսկ. Երէցեան, Տ. Ներսէս, Եղիշէ, Տիրայր, Ամբրոսիոս և Մատթէոս Վրդ.ները։ Իսկ աշխարհականներէն Քաղաք. Ժողովոյ դեր-ատենապետ Վսեմ. Ստեփան փաշա Արսլանեան, Գրիգոր էֆ. Խըտըրեան, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Էլիաս էֆ. Զայեան, Գրիգոր էֆ. Գաբակէօզեան, Միհրան էֆ. Սէթեան, և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան, ինչպէս նաեւ Տեառն Խորհրդոց անդամներէն ոմանք, Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան ատենապետ Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան և այլք։ Նախ Գուրգէն էֆ. խօսեցաւ ըստ սովորութեան։ Շնորհաւորելէ յետոյ Ս. Ծննդեան տօնը, յետահայեաց ակնարկ մը ձգեց Ազգ. գործոց վիճակին վրայ, և անոնց կարգադրութեան մասին Ս. Պատրիարքին և Ազգ. Վարչութեան ջանքերն յիշեց, մասնաւորապէս ծանրանալով գաւառի թափուր հովուութեանց վերակազմութեան և կալուածոց ու որբոց հոգածութեան վրայ։ Խորին երախտագիտութեամբ յիշեց Վեհ. Սուլթանին վերջին բարեհաճ Իրատէն, որ Ազգ. եկեղեցական առկախ խնդրոց կարգադրութիւնը, և մասնաւորաբար Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան փութացումը կ՚հրամայէր։ Վստահութիւն յայտնեց թէ՝ կայս. կառավարութեան կողմէ ընծայուած դիւրութիւններու շնորհիւ, յառաջիկայ Ս. Զատկի տօնին Ազգը բարեբախտութիւն պիտի ունենայ ողջունելու Կիլիկիոյ կաթողիկոսական Աթոռոյն արժանաւոր Ընտրեալը։ Ատենախօսն յետոյ արեւշատութիւն մաղթեց Վեհ. Սուլթանին, և քաջողջութիւն ու կարողութիւն՝ Ս. Պատրիարքին համար։ Յետոյ գրեթէ նոյնիմաստ ատենախօսութիւն մ՚ըրաւ Վսեմ. Ստեփան փաշա Ասլանեան։ Ս. Պատրիարքն ի պատասխանի տեսութիւն մ՚ընելով Պատրիարքարանի անցեալ տարւոյ գործառնութեանց վրայ, ըսաւ թէ Ազգ. Վարչութեան հետ համախորհուրդ աշխատած է ընել պէտք եղածը։ Խօսելով նպաստի գործին վրայ ըսաւ թէ 40 որբանոցներ և երեսունի չափ Պատրիարքարանէ նպաստ ընդունող վարժարաններ կան, որոց օրն օրին հարկ եղած դրամը ղրկուեցաւ կարելի եղած միջոցներով։ Յետոյ աւելցուց թէ Արտասահմանէ եկած նպաստներու նուազութեան պատճառաւ, ստիպուած է դիմել մայրաքաղաքիս ազգայիններուն։ Ս. Պատրիարքն յոյս յայտնեց թէ յառաջիկայ տարւոյ մէջ պիտի կարենայ Պատրիարքարանի վիճակն աւելի յաջող պայմաններու մէջ ներկայացնել։ Ն. Սրբազնութիւն յիշելով կայս. վերջին բարեհաճ Իրատէները, աւետեց ներկայից թէ՝ Կիլիկիոյ, ինչպէս նաեւ ուրիշ խնդրոց կարգադրութիւնը մօտալուտ է. և խօսքն աւարտեց բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար։

—Երէկի պաշտօնական ընդունելութեան միջոցին՝ Յունաց Պատր. փոխանորդը, անձնական քարտուղար Վրդ.ը, Սինոդի Ա. քարտուղարը, սարկաւագն և Տիմոթէոս էֆ. Զօլաքիտէս Ազգ. Պատրիարքարան եկան, Ս. Ծննդեան տօնի շնորհաւորութեան համար, եւ նախ հիւրամեծար Մատթէոս Վրդ.ի կողմէ պատուասիրուեցան Պատր. Փոխանորդ Սրբազանի սենեկին մէջ, եւ յետոյ առաջնորդուեցան Ս. Պատրիարքին սենեակը։ Հոն Յունաց Պատրիարքական փոխանորդն, ի դիմաց Տիեզերական Պատրիարքին, Զօլաքիտէս էֆ.ի միջոցաւ, շնորհաւորեց Ս. Ծննդեան տօնը։ Ս. Պատրիարքն փոխադարձ շնորհակալութիւն յայտնեց։ Յետոյ տեսակցեցան ի մասնաւորի երկուց Եկեղեցեաց միջեւ տիրող համերաշխութեան և սէր յարատեւութեան վրայ։ Յետոյ յոյն պատուիրակք, առաջնորդութեամբ ներկայ կղերականաց ոմանց, իջան Մայր Եկեղեցի, ուր Ս. Սեղանն համբուրելէ և աղօթելէ վերջ, մեկնեցան։

—Երէկ Ս. Պատրիարքին այցելութիւն տուին նաեւ Ասորւոց Եպիսկոպոսն և Հայ Բողոքականաց ազգապետ, Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պօյաճեան։

—Ամեն. Ս. Պատրիարքն այս գիշեր Պատրիարքարան գալով, վաղն առաւօտ ներկայ պիտի գտնուի Մայր Եկեղեցւոյ արարողութեանց և պիտի քարոզէ։

—Ս. Պատրիարքին շնորհաւորական այցելութիւն տուած են նաեւ Ամերիկայի և Սերպիոյ դեսպանատանց թարգմանները։

—Պուլկարիոյ հոգեւոր հովիւ Տ. Բարթուղիմէոս Վրդ. Պաղճեան այցելութիւն եկած է Թեմերը։ Հիմա Վառնա կ՚գտնուի։

—Ատրպազարէ Խաչիկ էֆ. Թէփէլեանէ ստացանք (և յանձնեցինք Ս. Պատրիարքին) 30 ղրշ. ընդհ. կարօտելոց համար։

—Ատրպազարէ ստացանք 108 ղրշ., զոր ղրկած է Յովհաննէս էֆ. Կրճիկեան Ազգ. Հիւանդանոցին, ըստ իր տարեկան սովորութեան, իր հանգուցեալ եղբօր Պօղոս Կրճիկեանի հոգւոյն համար։

—Քղիէ մեզ կ՚գրեն Դեկտ. 20 թուով.—«Վիճակիս առաջն. տեղապահ Տ. Վահրիճ Ծ. Վրդ. Շահլամեան իր կայսերական Պէրաթն անձամբ կուսակալին մատուցանելու համար Կարին մեկնեցաւ և աւանէրկու օր մնալէ յետոյ ամսոյս 14ին դարձաւ Քղի։ Թէեւ սաստիկ ձմեռ կ՚տիրէ հոս՝ մանաւանդ Կարնոյ ճանապարհի բարձրաբերձ լեռները, սակայն վարդապետը շուտով կատարեց ճամբորդութիւնը։ Իր ըրած խնդիրները կուսակալին մօտ, եղած են գլխաւորաբար Քղիի այս տարուան չափազանց աղքատութիւններու պատճառաւ ժողովրդեան ի Պոլիս պանդխտելու հարկը. զի չըլլալով հոս ընդարձակ առուտուր և հողագործութիւն երկրին նեղ ու լեռնոտ դիրքին համար, սկիզբէն ի վեր Քղեցիք պանդխտելով ապրած են։ Անշուշտ ուրիշ կէտեր ալ կան որք օգտակար կրնան ըլլալ մեր վիճակին։

«Տ. Վահրիճ Կարինէն իր հետ բերաւ նաեւ արժանաւոր քահանայ մը։ Մեր 40ի չափ գիւղերը կեդրոնով մէկտեղ 15 քահանաներ կան միայն, որոնցմէ հազիւ երկու երեքն իրենց պաշտօնին գիտակցութիւնն ունին, մնացեալք խեղճ մարդիկ են. պարզ ընթերցում մ՚ալ չեն գիտեր։ Վերադարձին, այցելեց նաեւ մի քանի գիւղեր, Խօսնակ, Ծերմակ, Տարման, Աշնակ, Առէք և Օրօր։ Առաջնոյն ծերունի քահանային յուղարկաւորութեան նախագահեց։ Միւսներուն մէջ Թաղ. Խորհուրդներ կազմեց ու վարժարաններ բացաւ տեղական ուժերով և այս առթիւ միացնելով Տարման գիւղի բողոքական ազգայնոց դպրոցն մերինին հետ։ Թաղ. Խորհրդոց պաշտօնն որոշող օգտակար հրահանգներ և կանոններ հաստատած ու գործադրել տուած է, խստիւ արգիլելով «պաշլըխ»ի, «աչքի լոյս»ի սովորութիւններն եւ ուրիշ անտեղի և ամօթալի ծախքերը։ Նոյնպէս իւրաքանչիւր գիւղի եկեղեցիին հաշիւները քննելով՝ եկեղեցապատկան դրամներէն աւար անոր կոկորդն անցածները փութով հաւաքել տուած է, զորս տարիներէ ի վեր ո՛չ նայող կար ոչ փնտռող, այնպէս որ շատ անգամ գիւղի եկեղեցւոյ վրայ կ՚մնար, մինչդեռ եկեղեցիին դրամն այս ինչ տէրտէրին կամ այլոյն գրպանը կ՚պահուէր։ Տ. Վահրիճ լաւ կերպով սկսաւ և կ՚յուսանք թէ այսուհետեւ աղքատիկ ձեռքերէ գողգողելով պնակը ձգուած հինգ—տասը փարան չպիտի յափշտակուի։ Իսկ եկեղեցապատկան հասութաբեր կալուածներու և դրամներու չհաշուածը մի միայն Ազգ. Առաջնորդարանի գիտութեամբ և միջոցաւ ըլլալ արտօնուած է։ Տեղւոյս Առաջնորդարանի նորոգութեան խնդիրն եւս ոչ նուազ զբաղեցուց զՏ. Վահրիճ Ծ. Վրդ.։»

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՏՔԴ. Բ. ԻԹԻՒՋԵԱՆ (Բէբ.) — Ձեր անուան աւանդ մը կայ մեր քով, Հաշիւին հետ միասին, մէկը ղրկեցէք առնելու։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Յնվ. — Լըտգիրը Տըրպանէ հեռագիր մը կ՚հրատարակէ թէ Լէտիսմիթ անձնատուր պիտի ըլլար Յնվ. 15ին։

—Լիվրբուլ Տէյլի Բօստ կ՚ծանուցանէ թէ պատերազմական պաշտօնատունը ձեռք անցուցած է Զօր. Ուօյթի մէկ նամակը, որով տարամ զինուորականը կ՚ըսէր թէ հեռաւոր տրուած է իրեն անկարելի գործ մը կատարել որուն դէմ ի զուր բողոքած է։ Թղթակիցը կ՚աւելցնէ թէ Մոտըրըրի բանակին մէջ խիստ դժգոհութիւն մը կ՚տիրէ Լորտ Միթուէնի դէմ։

ԲՐԵՏՈՐԻԱ.—Պատերազմական ատեան մը չորս տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց անգլիացի Տքթ. Գալուէլը, որ մասնաւորութեան յանցանքով ամբաստանուած էր։

ՄՕՏՏԸՐ ՐԻՎԸՐ.—Յնվ 12ին անգլ. ծովային թնդանօթներն սկսան ռմբակոծել Պօէրներու դիրքերը։

ԿԱԼԿԱՏԱ.— Պատերազմի համար կատարուած հանգանակութիւնը 20,000 անգլ. ոսկիի հասաւ։

ՔԷԲԴԱՈՒՆ.—Զրոյց ելաւ հոս թէ Զօր. Ուօրրըն Դուկէլան անցեր ու զօրաւոր դիրք մը գրաւեր է։

ԲԱՐԵՅՈԹՍ.—Էքսչէնճի թղթակիցն ստոյգ աղբիւրէ կ՚իմանայ թէ երեք տարուան պաշար կայ Բրեդորիայի մէջ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Կայսրն ունկնդրութիւն շնորհեց Լա Հէյի դեսպանախորհրդոյ մէջ Պելժիոյ ներկայացուցիչ Պէրնարդի։ Լրագիրք ոմանք քաղաքական կարեւորութիւն մը կուտան այս ընդունելութեան։ Կ՚ըսեն թէ Լէօբոլտ թագաւորը, որ անյաջող ելաւ անգլօ-թրանսվալեան պատերազմը դադրեցնելու փորձին մէջ, պաշտօն տուած է Մ. Պէրնարդի որ Վիլհէլմ Բ.ի հետ տեսնուի միջնորդութեան խնդրոյն վրայ։

—Կ՚ըսուի թէ Դաշնակցային Խորհուրդը նկատողութեան առած է նաւատորմին յաւելման ծրագիրը։

ԱԹԷՆՔ.— Սինոդն որոշեց որ Յոյն եկեղեցիին մէջ կարելի է հոգեհանգստի արարողութիւններ կատարել օտար դաւանութեան վերաբերող անձերու համար։ (Այս որոշում տրուած է Բաղրասի եպիսկոպոսին կողմէ վերջերս Անգլիացիներու համար կատարուելիք հոգեհանգստի արարողութեան դէմ դրուած արգելքին առթիւ)։

ՕՏԱՎԱ (Քանատա).—Լորտ Ստէթքօնա, կրթական մեծ բարերարը, որուն 400 քաջավարժ ձիաւոր զինելու և Աֆրիկէ ղրկելու առաջարկն ընդունուած էր Անգլ. Կառավարութեան կողմէ, յայտարարեց թէ պատրաստ է իր ծախքով ամէն պակասները լրացնել այս գնդին, որ մինչ 400 հոգի պիտի ըլլայ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Յնվ.— Սակարանին մէջ լուր տարածուեցաւ թէ Լէտիսմիթի պաշարումը վերցուած է։ Պատերազմական պաշտօնատունն յայտարարեց թէ այս զրոյց կանխահաս է և թէ զայն հաստատող ո՛և է լուր չէ ստացած։

—Նախարարաց Խորհուրդ մը պիտի գումարուի վաղը, Լորտ Սալզպըրիի նախագահութեամբ։

ՀՌՈՄ.—Կ՚հաստատուի թէ Երեսփոխանաց ժողովը բացուելուն պէս, արտաքին գործոց նախարարն որոշ և մեկին յայտարարութիւն մը պիտի ընէ Իտալիոյ և Անգլիոյ միջեւ եղած համաձայնութեան նկատմամբ։

—Զրոյց կայ թէ պատերազմական պաշտօնատան մէջ անհամաձայնութիւն ծագած է անգլ. բանակին ընդհ. սպարապետ Լորտ Ուոլսլէի և պատերազմական նախարարին միջեւ, զօրավարներու անուանման մասին։

—Թայմզ պատերազմի վայրէն հեռագիր մը կ՚ստանայ ծանուցանող թէ Պօէրներն շատ ամուր դիրքեր գրաւած են Դուկէլա գետին շրջակայքը։

—Թայմզ կ՚շնորհաւորէ Զօր. Պուլլէրը իր յանդուգն յառաջխաղացման համար, բայց վախ կ՚յայտնէ թէ անգլ. բանակը ծանր կորուստներ պիտի ընէ։

ՌՈՒՍԻԱ ԴԷՊ Ի ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ.—Թայմզ կ՚ծանուցանէ թէ 30,000 ռուսական զօրք կ՚ղրկուի Աֆղանստանի սահմանագլուխը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Տէլակօա ծոցին մէջ գերման շոգենաւերուն գրաւման մասին տեղի ունեցած հարցապնդման վիճաբանութիւնն սկսաւ այսօր Րայխսդագի մէջ։ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Պիւլով կ՚ըսէ թէ, երբ իրողութիւնն իմացաւ, անմիջապէս, բուռն բողոքագիր մ՚ուղղեց Անգլիոյ Արտաքին գործոց նախարարութեան պահանջելով որ չէզոքներու իրաւունքն յարգուի։ Քաղաքավարական բացատրութիւններ փոխանակուեցան, և արդէն մասնակի գոհացում եւս տրուած է։ Րայխստագը կրնայ ապահով ըլլալ թէ կառավարութիւնն, որ ուրիշի իրաւունքը կ՚յարգէ, իրեններն եւս յարգել պիտի տայ։

ՓԱՐԻԶ.—Հանրապետական լրագիրները, երէկի քուէարկութեան վրայ խօսելով, կ՚ըսեն թէ դահլիճին յաղթանակն ապացոյց մ՚է որ հանրապետականաց մեծամասնութիւնը բնաւ տրամադիր չէ արդի նախարարութիւնը տապալելու։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՃԱԽԱՐԳՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Այսօր կ՚փակենք շաբաթը համեմատաբար բարձր գիներով։

Հարաւ-Աֆրիկէէն եկած Անգլիոյ քիչ շատ նպաստաւոր լուրերն ու զեղչի Սակին անկումը ազդած են գիներուն վրայ, եւ առիթ տուած են գրեթէ ընդհանուր բարձրացման։ Որպէս կ՚տեսնէք քաղաքական եւ հեռագրական բաժիններուն մէջ, Անգլիացիք յառաջխաղացութիւն ունեցած են Դուկէլայէ անցնելով, թէ ընդհ. Սպարապետ Լորտ Ռոպէրթսի ժամանումն եւ թէ սոյն դէպք լաւ ազդեցութիւն ըրած ըլլալ կ՚թուին Սակարանական շրջանակներու մէջ, քանի որ գլխաւորաբար Անգլ. Քոնսօլն ու Թրանսվալը կարեւոր տարբերութիւններ ունեցան դէպ ի վեր, առաջինն ըլլալով 101.75 և երկրորդը 57։ Մեր Թուղթերն ոչ նուազ վրայ դրած են և հաստատ կ՚րանուին։

—Թրանսվալն հոս կ՚գնեն 56 Ֆր. երեք քաղ.։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Բոնս. Սէռի Դ.	Օ. Ո.	25 04½
Ամէնէն բարձր գին	»	25 05
Ամէնէն վար գին	»	25 02½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	126 50
Ամէնէն բարձր գին	»	126 50
Ամէնէն վար գին	»	126 —

ԲԱՑՈՒՄ Դեկտ. 8/20

Օսմ. Բոնս. Սէռի Դ.	Օ. Ո.	25 03
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	126 —
Թաբագի Ժէնէրալ Օթթ.	Օ. Ո.	235 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	705 —
» Ժուիսանս	»	— —
» պարտաթ.	Ֆր.	483 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 20
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	Ֆր.	294 —
Քարափ Իզմիրի	»	— —
Քարափ Կ.Պոլսոյ	»	476 —

ՍԿՈՆՏՕ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 75
« ութ օրուան	»	2 25

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 18
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 09
Բէշլիկ	»	51 08
Մէթալիք	»	94 10
Ռուսլ թղթադրամ	»	8 59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	110 05
Բարիզ 3 »	Ֆր.	22 88¾
Ֆլորին Վիեննա	ղրշ.	21 88

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Յունվ.

Օսմ. Բոնս. Սէռի Բ.	Ա. Ո.	46 —
» » » Գ.	»	— —
» » » Դ. բաց.	»	21 62
» » » Դ. գոց.	»	22 62
Փոխառութիւն Գաւազաք	»	— —
» Օսմ. 3½ %	»	— —
Տէֆանս Լօն, նոր փոխ".	»	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 75
Այտընի Երկաթուղի	»	9 —
Եգիպտական միացեալ	»	104 95
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	101 75
Իտալական	»	— —
Հելլենական 5 %	»	40 50
Մոնոպոլ Հելլենական 4 %	»	46 50
Իսպանական 4 %	»	— —
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	— —
» նոր » 6 % 1892	»	88 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 46
Դիսքոնթ		— —

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Յունվ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	— —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	124 —
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	— —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 50

ՓԱՐԻԶ, 19 Յունվ.

Օսմ. Բոնս. Սէռի Դ. բաց.	Ֆր.	23 15
Օսմ. Բոնս. Սէռի Դ. գոց.	»	23 15
» » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	26 27
Օսմանիյէ	»	— —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	127 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	566 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100 10
Թաբագ Լիճէ	»	1015 —
Իտալական Ռանթ	»	93 15
Սպանիական արտաքին	»	67 65
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 20
Դիսքոնթ	»	— —

ՎԻԵՆՆԱ, 19 Յունվ.

» Լոնտոնի վրայ	»	242 40
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	127 40
Օսմ. Ռէժի	»	136 —

ԱՆԳԼԻՈՅ Պանքային շաբաթական հաշուեկշռէն կ՚երեւի թէ մետաղադրամի աւելցած է 1,178,000, առեւտրական թուղթերն աւելցած են 2,240,000 և պանքտօններու պահեստն աւելցած է 1,367,000 ոսկի, որով պահեստից համեմատութիւնն է 42.56։

ԱՐՄՏԵԱՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Ցորեն.—Ութ օրուան մէջ ժամանեցին 10000 քիլէ Վառնա, Իպրայիլ, եւն., 4000 քիլէ Ռումէլիի երկաթուղիով, 6000 քիլէ Անատոլուի երկաթուղիով, 3000 քիլէ Սեւ ծով, Անատոլ, Սելանիկ եւն։ Հրապարակը շատ թոյլ։ Անգործութիւն կ՚տիրէ։ Եկած ապրանքները չեն ծախուած։ Օրուան գիներն են 7 ղրշ. Վառնա, Իպրայիլ, 8½—10 Անատոլ, Սելանիկ եւն., կարծր 37 փր. օխան անուանական։

Գարի.— Տեղական սպառման համար ռուսական 13, Մերսին 11¾, Անատոլ 12—12½ ղրշ. քիլէն։ Հրապարակը թոյլ։

Եգիպտացորեն.—Կ՚արժէ 22 փր. օխան 100ին 8 մաքսով։

Վարսակ.—22 փր. օխան Եւրոպայի համար։

Թռչնակեր.— 38 փրյ. օխան անուանական։ Գործ չէ եղած։

Սուսամ.—100ին 8 մաքսով 92—94 փր. օխան։

Ալիւր.—Ժամանեցին Իպրայիլ 3000, Օտեսա 1000, Մարսիլիա 4000, Ամերիկեան 3000 պարկ. կ՚արժէ՝ 75—105 Օտեսա, 76 Իպրայիլ, 65—73 Ամերիկեան, 60—75 Մարսիլիա, տեղական քրմա 64—72 ղշ. պարկը։

Թէֆ.—18 փր. օխան։

5/17 Յուն. 1900

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ կօշիկի մեծ վաճառատան Ազգին համար տես՛ք այս աւուր Դ. երեսին մէջ։

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000   ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն ։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի ։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար ։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծական՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները ։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1 ։

ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՀՕՍՓԻՏԱԼՆԵՐԻՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԲԵՅՕՂԼՈՒ, ՖՐԱՆՃ ԽՕՋԷՖՍՔԼԱՃ 6

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

Քռւռ-ն

1898 Դեկտ. 31ին Ընկ.եան

ՊԱՏՐԱՍՏ ԴՐԱՄՆ էր 168,924,140

Տարեկան ԵԿԱՄՈՒՏՍ բոլոր ներէ

և տոկոսներէ 29,765,473

Ընկ.եան հիմնարկութենէն (1848) ի վեր ապահովագրական պայմանագրերու համար եղած ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ 362,853,507

1898 տարւոյն մէջ Ընկերութիւնը 6612 ապահովագրեր յանձնած է, որոց ապահովագրեալ դրամագլուխն է 58,680,009

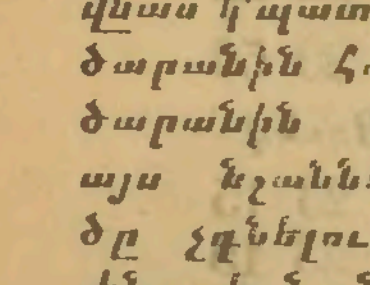
Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Ընկ.եան Հունգարիոյ և Արեւելքի ներկայացուցիչներուն որք ընդարձակ տեղեկութիւններու հետ պիտի տան նաեւ Ընկ.եան սակագիները ։

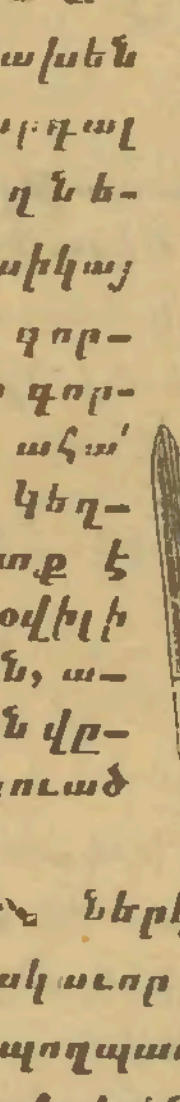
ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻԼ եւ ԸՆԿ.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա, Եէնի-ճամի Փողոցը, Թիւ 1, 2, 3

Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքին Ճօն Նօվիլ և Որդւոց շինած դանակները և ածելիները Ղալաթիա Գէօրգ պէյ խանին մէջ, Թիւ 1, 2, 3։ Զմելիներուն վրայ գործարանին յատուկ մարքան կայ։ Ոմանք անոնց կեղծը շինելով կ'ծախեն անգլ. կարգալ չգիտցողներուն։ Ասիկայ վնաս կ'պատճառէ Նօվիլ գործարանին համբաւին։ Նոյն գործարանին շինածներն անոնց այս նշանները կ'կրեն։ Կեղծը չգնելու համար, պէտք է փնտռել նոյն նշանները՝ Նօվիլի զմելիներուն, մկրատներուն, ածելիներուն, դանակներուն վրայ։—Այս գործարան բացուած է 1700 Ապրիլ 26 ին։

Սիտնէյ Նօվիլ և Ընկ. ներկայացուցիչն են Միլների հռչակաւոր Դրամարկղներուն, համակ պողպատեայ, որք կատարելապէս ապահով են հրդեհի և գողի դէմ։ Պաշտօնական վկայագրերով ապացուցեալ է Միլների Դրամարկղներուն այս տոկունութիւնը։

Այս անգլ. վաճառատան մէջ կը ծախուին նաև ընտիր դգալ, պատառաքաղ, ամէն տեսակ սեղանի սպասք, նաև պաֆոնէ սպասք, սօպաներ, ցամաքային և ծովային զօրաց յատուկ թափծու պիտոյք, ընդօրինակիչ մեքենայք, գրի մեքենայ Րէմինկթօնի, մազի մեքենայ, ջաղացքի փոկերն և պողպատեայ գործիքն, են. են։

Հեռաւոր տեղերէ ապսպրանք ընդ փոյթ կ'գործադրուին ։

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴԵՑԻԿ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ամէն մարդ գիտէ որ ջղային հիւանդութիւնները կը ծնին գլխաւորաբար մարմինի ու մտքի չարաչար աշխատութենէ, յոգնութենէ, հիւծումէ և ամէն կարգի վհտնումներէ ։ Ջղայինհիւանդութիւնները բուժելու համար մինչեւ ցարդ հնարուած դեղերն անրաւա ան եղած են իրենցմէ սպասուած արդիւնքն արտայայտելու, անոր համար որ վերոյիշեալ դեղերը ջիղերուն բնական ույժը չը կրցնցնելու նպատակով միայն պատրաստուած են ։ Բարիզի առաջնակարգ բրոֆեսէօռներէն Պ. ԲՐԻՒՆԻԷ, վերջին տարիներս հնարած է դեղ մը ՆԷՕՐՕԷԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷ անուամբ, որ ոչ միայն տկարացած ջիղերը կը զօրացնէ, այլ բնական ույժէն զատ նոր ույժ կուտայ անոնց, որովհետեւ ինչ նիւթերէ որ կազմուած են ջիղերը, ճիշտ մի և նոյն նիւթերով բաղադրուած է այս ՆԷՕՐՕԷԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷն ։ Երիտասարդական կորով ստանալու եւ ջիղերուն ի՛նչ աստիճան զօրացած ըլլալը հասկնալու համար, կը բաւէ փորձ մը ընել այս դեղէն ։

Կէս գլխու ցաւը, ջղային հազը, երեսի ջիղերուն ցաւերը, անքունութիւնը, ջղային տկարութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, սրտի բաբախումը, ույժաթափութիւնն եւ ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւնները հիմնապէս կը բժշկուին ՆԷՕՐՕԷԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷով, որ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ ։ 52—29

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ և Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեպհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց և տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաև միշտ պատրաստ կը գտնուի ֆրանսական և անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կօշիկ, ամէն տեսակ կաշիէ և լաթէ կօշիկներ, Բօ-տը-Սիւէտ լուսափին, վիտելա, կլասէ, այծի մորթ, քարամանտօլ, և մետաքս, նաեւ զուտ քթանէ ամէն տեսակ ամէն գոյն, կտորով և պարզ կիսակօշիկներ ։ Ճշմարիտ կարով և քամով։ Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին նաեւ չափու վրայ։ Ամերիկեան, անգլիական, գաղղիատաջին կարգի գործարաններու լաստիքներ կ'գտնուին ։

ԲԱՐԵԶԽՈՒԹԻՒՆ, ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

50—39 [Քարաքէօյ, պօղաքեսէն փողոց Թիւ 15.]

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՕՐԻԱ

ԻՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ Ի ԼԻՆՏԷՆ ՇԹՐԱՍԻ

Գերմանիոյ ամէնէն ՄԵԾ և ամէնէն ՀԶՕՐ կենաց Ապահովագրական Ընկերութիւն

Պահեստք	239,189,580	Ֆրանք
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	870,644,476	»

ԱԺԱՆ ԵՒ ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՇԱՀԱԲԱԺԻՆԸ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ Է ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐՈՎ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն դրամագլուխ հայթայթել չաբաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնն առանց բժշկական քննութեան ։

Այս կարգի ապահովագրեալ անձերու թիւն հասած է 1 ՄԻԼԻՈՆ 277,000ի

Վէքսպէջի Աքիւծ. —Միմիայն մէկ տարի չաբաթական Մէկ Ֆր. վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի, ընդունելու համար՝

1° 10,000 Ֆր. եթէ մահ պատահի։ 2° 15,000 Ֆր.ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի։ 3° 200 օր, 5 Ֆր. ամենօրեայ հատուցում մը, ի դէպ առժամանակեայ խեղութեան ծովու կամ երկաթուղւոյ, թրամվէյի և թունելի արկածներու հետեւանքով ։

Դիւանապետ. — ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԳԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ — Ցակոբեան Խան Թիւ 71 Ղալաթիա.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ — Ցակոբեան Խան Թիւ 12, 13 Պոլիս.

ՏՕՔԹՕՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ 15 տարիէ ի վեր իբր բժիշկ, վիրաբոյժ եւ ծննդաբոյժ յաջողակութեամբը գործը բած էր հասարակութիւնը, վերջերս ուղեւորութիւն մ'ըրած է Եւրոպա, ստէն ուսումնասիրելու վիրաբուժական գործողութեան վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները [technique], եւ յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ ԷՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՓԱՐԻԶԻ եւ ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ, ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն գործողութիւններուն մօտէն հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու եւ որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie) եւ ասոնց պէտք եղած գործիներն ալ հոգալով դարձած է իր բնակավայրն՝ ԻԶՄԻՐ ։ Պատիւ ունի ծանուցանել թէ պատրաստ է դարմանել ամէն հիւանդները, կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւն մարմնոյ որ եւ է մասին վրայ։ Կ'տեղաւորէ կոտրած եւ խախտած ոսկորներն նորագոյն մեթոտներով։ Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ էն կատարելագործեալ կերպով։

Ամէն Ուրբաթ ձրի կ'դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ, ՔԹԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններ եւ վիրաբուժական գործողութիւն կ'կատարէ ։ 73

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳԱՆՁ ՄԸ

Լրագիրներու մէջ յաճախ գովեստը կ'կարդանք շատ դեղերու, որոնք մարդուս առողջութիւնը պահպանելու յատկութիւնն ունին. սակայն ասոնցմէ յաւէտ ընտրութիւն մ'ընելու համար պէտք է այն դեղին անցեալին վրայ գաղափար գոյացնել։ Այս դեղերէն մէկը, որ ճագարաւոր հիւանդներ բուժած է, կաթիլներու մէջ ամփոփուած ՖԷՐ ՊՐԱՎԷՆ է, զոր աշխարհի ամէնէն մեծ բժիշկները կը յանձնարարեն այն կարգի հիւանդութիւններու, որոց սկզբնապատճառն արիւնի տկարացումն է, Անարիւնութեան, տժգունութեան, ընդհանուր տկարութեան և կուրծքի և ուրիշ այս կարգի վտանգաւոր հիւանդութեանց ամէնէն ազդեցիկ դարմանն է ՖԷՐ ՊՐԱՎԷՆ, որ ամէն ճաշի ժամանակ քիչ մը ջուրի մէջ 15—20 կաթիլ առնելով նոր կեանք մը կ'ստանայ մարդ։ Այս հիանալի յաջողութեան պատճառն այն է որ, ՖԷՐ ՊՐԱՎԷՆ արիւնի մէջ խառնուելով, բոլորովին կ'նորոգէ զայն. այն անձինք, որոց կեանքը հիւանդութեան և կամ չափազանցութեան հետեւանքով վտանգուած է, պարտին հետեւիլ խորհուրդի մը, որ այնչափ արդիւնաւոր է ։ 20—4

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 Ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բայց ի Բաժ. ՝ Լր...

ԼԱ ԲՈՒՎՈՒԱՅԱՆԴ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵԱՆՔԻ ՎՐԱՅ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ

Կ'ԳՈՐԾԷ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԽՍԿԱԿԱՆ ՀԱԿԱԿՇՌՈՒՆ ՆԵՐՔԵՒ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի, Լիոն, Օթել-տը-Վիլ փողոց, Թիւ 42

ԼԱ ԲՈՒՎՈՒԱՅԱՆԴԻ նպատակն է 12 տարիէն կրկին դրամագլխի տէր ընել ամէն անոնք որք մասնաւոր գումար մը խնայած են, տղայոց օժիտ մը ապահովել, ցկեանս հասոյթ յառաջացնել մեծամեծ յաւելումներով եւն. եւն.։

Բացարձակ երաշխաւորութիւն՝ Ընկերութեան անդամոց դրամագլուխները՝ Պետական արժեթղթի վերածուած ։

Արժեթղթերն ի պահ դրուած են Պանք տը Ֆրանսի մէջ, ընդ հսկողութեամբ Ընկերութեան անդամոց, ի ձեռն յատուկ յանձնաժողովոյ, նշանակեալ առեւտրական նախարարին եւ Պետական խորհրդոյ վերատեսուչներուն կողմէ ։

Անդամ կ'ըլլան ամսական 5 ֆրանքէ սկսեալ

Վճարմունք կ'կատարուին տասն տարի միայն ։

Թուրքիոյ համար ընդհ. գործակալ Խ. ՖՐԱՆԿԻՒԼՈՑ

Ղալաթա, Չէչէեան Խան, Ա. յարկ.

Կ'փնտռուին բարեկարգ գործակալներ

ՄԻՀՐԱՆ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Նկարիչ լուսանկարիչ

Բերա, Վալիտէ-Չէշմէսի, Թիւ 61

Կ'գծագրէ ու կ'նկարէ ամէն տեսակ նկարներ ու կենդանագրեր։ Լուսանկարներ կ'մեծցնէ ուզուած չափով, առանց կանխավճար ստանալու։ Գին՝ լուսանկարէ մեծցուած մէն մի կենդանագրի՝ միայն մէկ ու կէս ոսկի։ Պատրաստ է նկարած պատկերները ետ առնել, երբ չհաւնուին։ Արագութիւն և մաքրութիւն գործի։ 15—7

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ց'ԵՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Բուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Զուտ փոխադարձ Ընկ.

Ամբողջ շահերը կ'դառնան ապահովագրեալներուն ։

1899 Յունուար 1 ին ամբողջական երաշխաւորութեան պաշտօնական գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 119 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք։ Ապահովագրութիւնը որ կ'ընէ՝ 4,892,000,000 Ֆր. ։ Ընկերութեան հիմնարկութէն ի վեր 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած մէկ միլիառ 432 միլիոն։

1899 ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են աւելի քան 15 միլիոն Ֆր. 1898 ի բաշխումէն աւելցած։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՕՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութեան տէր կ'ըլլան, որոց ի'շահարկու Ընկերութիւնն և որոց կ'վէր օգտին Ընկերու...

Թէ՛ որ բոլոր չահերը, եթէ մասնաւորապէս ... ոչ ... Ապահովագրութիւնն ... շահերն ... ընտրուած ...

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա Ա. ՊՈՒ. ՀՕՒՐԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Ընդհ. Պաշտօնակալ Ա. ՑՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հուրէթօլ խան

Ցուցմաստ ... Վիթալիս ... Թ...

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՔԻՒՉԻՒՔ—ԼՈՒՎՐ

Բերա, Մեծ-փողոց, Թիւ 436

Ռուսական դեսպանատան դիմաց

	Ղրշ.
Պարզ ատամնահանութիւն	10
Առանց ցաւի ատամնահանութիւն	15
Ակռայ մաքրել	15
Ակռայ լեցնել արծաթով կամ ոսկրափոշիով	15
Ակռայ լեցնել ոսկիով	35
Ամբողջ ատամնաշար մը առնուազն	300
Մասնակի ատամնաշար, մէկ ակռան	15

Ծանօթ. —Ակռայ լեցնելու և կամ նորէն շինելու համար եղած յանձնարարութեանց կէսը կանխիկ եւ միւս կէսն ալ շինուելէն ետքը վճարելի է ։ 50

ԹԵՐԹՕՆ «ԲՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի [11]

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԱՆԴՈՒՆԴԻՆ ԽՈՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ա.

Ժագ անմե՛ղ է, բայց այս յայտարարութիւնը չի բաւեր գործին ելք տալու։ Ապացուցանել պէտք է զայն ։Զեմ կրնար մտնալ թէ գծրախտ մը անբուաբար կ'տառապի բանտին խորն և թէ այսուհետեւ պատիւ մը վերահաստատուելը ըլլալու է մեր ջանքերուն միակ նպատակը ։

—Ա՜հ. հառաչեց Ժագի մայրը, ըսելը դիւրին է, զաւակս, բայց գործադրութիւնը շա՜տ դժուար։ Երկու տարի է որ այս դատապարտութեան ահռելի ծանրութիւնը կ'ճնշէ մեր վրայ։ Ու այս երկու երկա՜ր տարիներուն մէջ չէ եղած վայրկեան մը, երկվայրկեան մը ուր մոռցած ըլլանք թէ դժբախտ մը կ'տառապի անիրաւաբար բանտի մը խորը։ Բայց ձեռքերնուս ի՞նչ կուգայ։ Լալ ու միշտ լալ։

Կարելի՞ բան է որ ես հաւատամ զաւկիս յանցաւորութեան, քանի որ մայրական սիրտս կ'րողոքէ ինծ դէմ։ Բայց երբ կարգը գայ ապացուցանելու զայն, ձեռքերս ու ոտքերս կ'կապուին, բերանս կ'կղպուի ու կ'մնամ արձանի պէս մունջ ու անխօս։

Ես ալ գիտեմ թէ պատիւ մը վերահաստատումն ըլլալու է մեր ջանքերուն միակ նպատակը, բայց ի՞նչ միջոցաւ։ Ո՞ւր կրնանք գտնել այն հսկայ ուժը, զոր հարկ է գործածել ապացոյցներու այն ամուր շղթան փշրելու համար։

Ի՞նչպէս համոզելու է դատաւորները որ զաւակս չէ գործած ու չկրնար գործած ըլլալ այսպիսի քստմնելի մարդասպանութիւն մը։

Ժագի փաստաբանն իսկ, որ դատավարութեան միջոցին անրացատրելի կորովով մը պաշտպանեց զայն, դատապարտութենէն ետքը ըսաւ ինծ. «Շիտակն ըսելով, ես ալ չեմ գիտեր ըրածս։ Երբ Ժագի բողոքները կ'տեսնեմ այս ամբաստանութեան դէմ, կ'ըստիպուիմ հաւատալ թէ անմե՛ղ մ'է ան, այնքան անկեղծ է ձայնին շեշտը։ Բայց երբ դատական թղթերն աչքէ կ'անցնեմ, մտքիս մէջ կասկածներ կ'ծագին։»

—Ու շատ իրաւունք ունի, յարեց Մառանվալ ազնուութեամբ։Այն ատեն ապացոյցները շատ որոշ ու վճռական էին։ Ես իսկ, ինչպէս խոստովանեցայ, երկար ատեն կարծեցի թէ Ժագ յիմարութեան վայրկեանի մը մէջ գործած էր այս ոճիրը։ Բայց երկուքնէ ի վեր, բոլորովին փոխեցի կարծիքս ու այսօր ա՛յնքան պատրաստակամ եմ անոր անմեղութիւնն ապացուցանելու, որքան այն ատեն տրամադիր էի իր յանցաւորութեան հաւատալու։

—Ինչո՞ւ երկուքնէ ի վեր, հարցուց Մառի փութկոտութեամբ։ Նոր յայտնութի՞ւն մը, նոր ապացո՞յց մը ձեռք ձգեցիք յանկարծ։ Խօսէ՛, կ'աղաչեմ։

Գիտցիր որ ես բնաւ մասնակից եղած չեմ մօրս վճռառութիւններուն։ Ես միշտ հաւատարիմ մնացած եմ եղբօրս դատին ու ամէն վայրկեան պատրաստ եղած եմ աշխատութեանս բաժինը նուիրելու։

Մառանվալ խանդաղատանքով իր ազգականուհիին նայեցաւ։

—Այո՛, գիտեմ, ըսաւ, գիտեմ թէ բնաւ տկարացած չես և թէ միշտ պատրաստ ես պաշտպանելու եղբօրդ անմեղութիւնը։ Բայց, ինչպէս ըսի, միայն տան չորս պատերուն մէջ պոռալն սատակ չըներ։ Երէկ իրիկուն սեղանակից եղայ մէկու մը, որ քեզ սիրած էր բոլորանուէր սրտով և ուրկէ զուն անգթաբար երես դարձուցիր շատոնց ի վեր...։

Մառի դէմքը տժգունեցաւ։Գլուխը բարձրացուց սրտնեղութեամբ, բայց չպատասխանեց։ Ամբողջ դէմքին վրայ ցաւագին արհամարհանք մը կ'երեւէր։

—Քրիստիան տը Դաւակոմէլ դերկոմսին համար կ'ըսեմ, աւելցուց Մառանվալ ամէն մէկ բառին վրայ հատիկ հատիկ կենալով։

Բայց լսեց։որովհետեւ այս անունին յիշատակութիւնն իր կարծածէն տարբեր արդիւնք մը յառաջ բերած էր։

—Կրնայի կռահել թէ Դաւակոմէլ դերկոմսին վրայ կ'խօսիս, ըսաւ Մառի պաղութեամբ։ Հարկ չկար ատիկա կրկնելու։ Եթէ զիս կ'սիրես, այդ անունն անգամ մ'ալ բերանդ մի՛ առներ։ Ես ու մայրս զայն սրբեցինք մեր յիշողութենէն, ինչպէս անիկայ սրբած է մեր յիշատակն իր սրտէն։ Այն գիտնալու է, որ ամէնէն աւելի պէտք ունէինք մեր բոլոր բարեկամաց գործակցութեան, անիկա անամօթաբար լքեց մեզի ու հեռացաւ։ Իմ նշանածս էր. բայց Ժագի դատապարտութիւնը պատիւ չէր բերեր իրեն անոր քրոջ հետ ամուսնանալու։

—Բայց անիկայ միշտ կ'սիրէ քեզ, կրկնեց Մառանվալ աշխուժով։

—Իրեն թող ըլլայ այդ սէրը, պատասխանեց Մառի պաղութեամբ։ Ա՛լ պէտք չունիմ ես իրեն։

Ցեւտոյ մօրը դարձաւ ու աթոռակի մը վրայ նստելով.

—Ներէ ինծ, մայր իմ, ըսաւ, որ Մառանվալի հետ անկարեւոր բաներու վրայ խօսեցայ։Գիտեմ, դուն եղբօրս վրայ բարի լուրերու կ'սպասէիր ու մենք հինցած հաշիւներով կ'զբաղինք։

—Սիրելի Մառիս, յարեց Մառանվալ յամառութեամբ, այդ հաշիւները քու կարծածիդ չափ հինցած չեն։ Գիտցիր որ ասկէց վերջը շա՛տ առիթներ պիտի ունենանք տեսնուելու այս խնդրոյն վրայ, վասն զի մտադիր ենք ձեռնարկել այնպիսի ահեղ պայքարի մը, որ կրնայ շատ երկայն տեւել։

Զաճապարենք ուրեմն և չարհամարհենք ո՛չ դէպքերն և ո՛չ ալ անձերը։ Մեր ձեռնարկն եթէ յաջողութեամբ պսակուի, Աստուծով շատ բաներ երեւան պիտի ելնեն և շատ մութ կէտեր ալ պիտի լուսաւորուին։

Իրաւ է որ այսպահուս Դաւակոմէլի անունը լսել չես ուզեր, բայց պիտի գայ ատեն մը ուր թերեւս դուն ինքդ պիտի խնդրես ինծմէ հոս բերել զայն։ Ասկէ զատ, եթէ գիտնաս թէ ձեր պատուոյն համար ինչե՛ր ըրած է մինչև ցարդ և ինչե՛ր ընելու մտադիր է դեռ, աւելի ներողամիտ պիտի ըլլաս իրեն նկատմամբ։

Նախ սա՛ ըսեմ որ այսօր իմ հոս գալուս միակ պատճառն ինք է։ Ի՞նչ մեղքս պահեմ, Ժագի փրկութեան համար մտքէս անգամ չէր անցներ բան մը ընել, երբ Դաւակոմէլ յանկարծ դէմս ելաւ ու այնպիսի անակնկալ յայտնութիւններ ըրաւ որ խելքս գլխէս գնաց։

—Բայց, Աստուծո՛յ սիրուն, ի՞նչ անակնկալ յայտնութիւններ են ատոնք, հարցուց Ժագի մայրն աղաչական ձայնով մը։

Մառանվալ գլուխը ցնցեց։

—Սիրելիս, ըսաւ, հիմակուհիմայ բան մը մի՛ հարցնէք ինծ այդ մասին. որովհետեւ խօսելու իրաւունք չէ տրըուած ինծ։ Արդէն գործին յաջողութիւնը բացարձակ գաղտնապահութենէ կախում ունի։Անխոհեմ բառ մը կրնայ տակնուվրայ ընել ամբողջ շէնքը։Ցոյսերնիդ մի՛ կտրէք և Աստուծմէ։Գիտցէք միայն որ բախտը երբէք այսքան նըպաստաւոր եղած չէր մեզի։ Առ այժմ առխորհրդաւոր քօղերու է ծածկուած այս մէջ, որ յանկարծ կ'րացուի մեր առջև։

—Տէ՛ր Աստուած, հառաչեց տիկինը Ֆէնէօզ դառնութեամբ, տարամայր մը ունենալու մէջ անգամ կատարեալ հաճոյք չկայ։ Ի՞նչ օգուտ։ Քանի որ զաւկիս փրկութեան համար ասանկ ըսել պէտք է, կ'հաւանիմ։ Երկու տարի է որ ես ու աղջիկս վարժուեցանք արդէն խաւարի մէջ ապրելու։ Հիմակ, երբ ձեր շնորհիւ լոյսի ճառագայթ մը կ'սողոսկի այդ խաւարին մէջ, իրաւունք չունինք շատ պահանջկոտ ըլլալու...։ Օրհնեալ եղիր, զաւակս. այս փոքրիկ յոյսն ալ մխիթարանք մ'է մեզ համար, և ամոքիչ սպեղանի մը մեր վէրքերուն։

—Ու այդ սպեղանին բոլորովին պիտի բուժէ ձեր վէրքերը։ Ապահով եղէք։ Այսու հանդերձ, եթէ մեր նոր ձեռնարկի մասին շատ բան չեմ կրնար ըսել առ այժմ, սակայն բաներ կան, որոց վրայ որոշ տեղեկութիւններ պիտի ուզեմ ձեզմէ։

—Ազատ ես, զաւակս, թէև յիշողութիւնս չափէն աւելի տկարացած է, բայց ուզած տեղեկութիւններդ տալու չափ դեռ ույժ կայ վրաս։ Եթէ յիշողութենէս վրիպած բան մը ըլլայ, Մառի կրնայ ուղղել սխալս։

—Ուրեմն պատասխանեցէք։ Ժագի բարեկամներուն մէջ մէկը կար, որ միւսներէն աւելի մտերիմ և աւելի սիրելի էր իրեն, և որ գրեթէ անոր հետ անցուցած էր իր մանկութեան օրերը։

—Ժան տը Սօռէ՞լը, ըսաւ Ժագի մայրը գլուխը վեր առնելով։

(Շար.) Թարգմ. ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ

Կ. Պոլ., Nº 23, Պապը Ալի Ճատտէսի